

Sisukord

1. Ainevaldkond „Eesti keel ja kirjandus“	4
1.1. Keele- ja kirjanduspädevus	4
1.2. Ainevaldkonna õppeained	4
1.3. Ainevaldkonna kirjeldus	4
1.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes	5
1.5. Lõiming	8
1.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega	8
1.5.2. Läbivad teemad	9
2. Õppeaine nimetus	10
2.1. Üldalused	10
2.1.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid	10
2.1.2. Õppeaine kirjeldus	11
I KOOLIASTE	13
Õppetegevus	13
Õppe-eesmärgid I kooliastmes.	15
1. KLASS	15
1. Eesti keele õpetuse eesmärgid	15
2. Õppesisu.	16
2.1. Käsitletavad teemad ja alateemad.	16
2.2. Põhimõisted.	16
2.3. Arendatavad oskused	19
2.4. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.	20
2.4.1. Teemad, mis on seotud teiste õppeainetega.	20
2.4.2. Läbivate teemade käsitlemine.	20
2.4.3. Pikemaajalised projektid ja õppeülesanded	21
3. Õpitulemused.	21
2. KLASS	23
1. Eesti keele õpetuse eesmärgid	23
2. Õppesisu.	23
2.1. Käsitletavad teemad ja alateemad.	23
2.2. Põhimõisted.	23
2.3. Arendatavad oskused	26
2.4. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.	27
2.4.1. Teemad, mis on seotud teiste õppeainetega.	27
2.4.2. Läbivad teemad.	27
2.4.3. Pikemaajalised projektid ja õppeülesanded	28
3. Õpitulemused.	28
3. KLASS	30
1. Eesti keele õpetuse eesmärgid	30
2. Õppesisu.	30
2.1. Teemad ja alateemad.	30
2.2. Põhimõisted.	30
2.3. Arendatavad oskused	33
2.4. Integratsioonivõimalused teiste ainetega.	34
2.4.1. Teemad, mis on seotud teiste õppeainetega.	34
2.4.2. Läbivate teemade käsitlemine.	34
2.4.3. Pikemaajalised projektid ja õppeülesanded	35
3. Eeldatav õpitulemus õppeaasta lõpuks	35
II KOOLIASTE	36

Õppetegevus.....	36
4. KLASS	37
1. Eesti keele õpetuse eesmärgid.....	37
2. Õppesisu.....	38
2.1. Käsitletavad teemad ja alateemad.....	38
2.2. Põhimõisted.....	38
2.3. Arendatavad oskused.....	40
2.4. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.....	40
2.4.1. Teemad, mis on seotud teiste õppeainetega.....	41
2.4.2. Läbivate teemade käsitlemine.....	41
2.4.3. Pikemaajalised projektid ja ülesanded.....	41
3. Eeldatav õpitulemus õppeaasta lõpuks.....	42
5. KLASS	42
1. Eesti keele õpetuse eesmärgid.....	42
2. Õppesisu.....	43
2.1. Käsitletavad teemad ja alateemad.....	43
2.2. Põhimõisted.....	43
2.3. Arendatavad oskused.....	45
2.4. Integratsioonivõimalused teiste ainetega.....	45
2.4.1. Teemad, mis on seotud teiste ainetega.....	46
2.4.2. Läbivate teemade käsitlemine.....	46
2.4.3. Pikemaajalised projektid.....	46
3. Õpitulemused.....	46
6. KLASS	47
Õppetegevus.....	47
1. Eesti keele õpetuse eesmärgid.....	48
2. Õppeaine sisu.....	49
2.1. Teemad, alateemad ja mõisted.....	49
2.2. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.....	50
2.2.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.....	50
2.2.2. Pikemaajalised õppeülesanded ja projektid.....	50
3. Õpitulemused.....	50
EESTI KEEL JA KIRJANDUS	51
III KOOLIASTE	51
Õppetegevus.....	51
7. KLASS	53
1. Eesti keele ja kirjanduse eesmärgid.....	53
2. Õppeaine sisu.....	53
2.1. Teemad, alateemad.....	53
2.2. Mõisted.....	53
2.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.....	54
2.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.....	54
2.3.2. Pikemaajalised õppeülesanded ja projektid.....	54
3. Eeldatav õpitulemus.....	54
8. KLASS	55
1. Eesti keele ja kirjanduse eesmärgid.....	55
2. Õppeaine sisu.....	55
2.1. Teemad, alateemad.....	55
2.2. Mõisted.....	55
2.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.....	56
2.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.....	56
2.3.2. Pikemaajalised õppeülesanded ja projektid.....	56

3. Eeldatav õpitulemus.	56
9. KLASS	57
1. Eesti keele ja kirjanduse eesmärgid.	57
2. Õppeaine sisu.	58
2.1. Teemad, alateemad.....	58
2.2. Mõisted.....	58
2.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.	59
2.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.	59
2.3.2. Pikemaajalised õppeülesanded ja projektid.....	59
3. Eeldatav õpitulemus.	59

1. Ainevaldkond „Eesti keel ja kirjandus“

1.1. Keele- ja kirjanduspädevus

Põhikooli lõpetaja:

- 1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ning oma identiteedi olulise osana;
- 3) on omandanud põhiteadmised keelest ning õigekirjaoskuse;
- 4) on keeleteadlik, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel;
- 6) kasutab asjakohaselt eri suhtluskanaleid; suudab leida, kriitiliselt hinnata ning kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 7) tunneb ja väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahvuslikku pärimuskultuuri kui ka kodumaa kultuuritraditsioone ning kultuurilist mitmekesisust;
- 8) on lugenud eakohast väärtkirjandust, kujundanud kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastanud mõtte- ja tundemaailma arenenud isiksusena;
- 9) tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab teose sisu ning hindab selle kunstilisi väärtusi;
- 10) suudab kujundada ja väljendada oma isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust;
- 11) väärtustab ausust ja õiglust ning inimväärikat ja vastutustundelist käitumist;
- 12) oskab õppida, hangib teavet eri allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

1.2. Ainevaldkonna õppeained

Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on eesti keel ja kirjandus.

Eesti keelt õpitakse 1.-9. klassini, kirjandust 5.-9. klassini.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja ning tema valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldusi. Eesti keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeaineis. Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt õpilase emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut. Ainevaldkonna õppeainetes omandatakse keele- ja kirjandusteadmisi ning erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb õpilasest teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja. Ainevaldkonna õppeained toetavad ka õpilase identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine. Kirjandusõpetus taotleb küll eeskätt õpilaste kirjandushuvi ja lugejavõimete kujunemist ning kõlbelis-emotsionaalset arengut kirjandusteoste lugemise ja mõtestamise toel, kuid kirjandustundides vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse õpilaste suulist ja kirjalikku väljendusoskust

Ainevaldkonna õppeainete lõimimise põhialus on avar käsitus tekstidest, hõlmates nii suulisi kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.

Keelekasutust ning oskust tekste mõista ja luua arendatakse teksti- ja õigekeelsusõpetuse kaudu. Eesti keelt ja kirjandust õppides omandab õpilane keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuulnud ja loetut analüüsima ning kogutud teavet üldistama. Kirjanduse lugemine ja käsitlemine tundides avardab õpilase kultuuri- ja elukogemusi, rikastab sõnavara, soodustab kirjandushuvi ning lugejavõimete ja isiksuse arengut.

Ainevaldkonna õppeained tervikuna toetavad õpilaste keelepädevuse ja kommunikatiivsete oskuste kujunemist ning esteetilist, kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

1.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Õpilastes kujundatavad üldpädevused on:

1) kultuuri- ja väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;

Kultuuri- ja väärtuspädevust kujundatakse erinevate õppeainete, klassi- ja kooliväliste tegevuste kaudu ja selleks on näiteks järgmised võimalused:

- igapäevane õppetöö eesti keele ja eriti kirjanduse tundides;
- esinemised temaatilistel ja pidulikel aktustel;
- osavõtt erinevatest konkurssidest, näituste ja teatrietenduste külastamine (1x trimestris teatriskäik, 1x poolaastas näitus/ muuseumid), võistlused;
- tutvustada õuetundides kooli ja valla loodus- ja ajaloo väärtuste radu, seostades neid eneseväljendusoskuse arendamisega;
- päevakajaliste kultuuriväärtuste ja -sündmuste tutvustamine õpilaste ettekannete kaudu;

Õpilaste väärtuspädevuse kujundamisel on ainevaldkonnal väga oluline koht, arvestades kirjanduse kui kunstiaine spetsiifikat. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilis-emotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel. Ka keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste

inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
Sotsiaalsed ja kodanikupädevust kujundatakse ainetundides, klassi- ja kooliväliste tegevuste kaudu, näiteks:

- osalemine erinevates projektides; omaloominguvõistlustel;
- aktiivõpe (rühmatööd, paaritööd ja muud koostöövormid);
- huviringide töö, õpilaste suunamine näiteringi; loodusringi, ajalooringi,
- klassiürituste planeerimine, ettevalmistamine, läbiviimine
- õppekäigud;
- ekskursioonid.

3) enesemääratluspädevus - suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;

Enesemääratluspädevust kujundatakse erinevate õppeainete, klassi- ja kooliväliste tegevuste kaudu ja selleks on näiteks järgmised võimalused:

- õpilaste omalooming (analüüsivad kirjandid, väitlus);
- arutelud klassis;
- arenguveestlused;
- eneseanalüüs;
- enesehindamine (ka kehalised ja vaimsed võimed);
- iseseisev ülesannete lahendamine;
- tervislike eluviiside tähtsustamine;
- erinevate psühholoogiliste testide täitmine;
- karjääriõpe.

4) õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi.

Õpipädevust kujundatakse klassi- ja kooliväliste tegevuste kaudu ainealaste õpioskuste ja materjalide kasutamise oskuse õpetamine; mõtestatud õppimise, ratsionaalsete võtete otsingu, üldistamise, järelduste tegemise oskuse õpetamine; säästliku tarbimise õpetamine; oma töö ja õpitulemuste analüüsimise oskuse õpetamine; vestlus direktsiooniga; töö õpiabirühmades, tugiõpperühmades, tasemerühmades, ainekonsultatsioonides.

Keele- ja kirjandusõpetus arendavad olulisi õpipädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

5) suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning

eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi.

Suhtluspädevust kujundatakse erinevate õppeainete, klassi- ja kooliväliste tegevuste kaudu ja selleks on näiteks järgmised võimalused:

- etlus- ja kõnevõistlused;
- omaloomingukonkursid;
- rollimängud;
- dramatiseeringud;
- projektõpe.

Ainevaldkonna õppeained toetavad sotsiaalse pädevuse kujunemist, avardades õpilase maailmapilti ja ettekujutust inimsuhetest ning kujundades suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust

6) matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;

Matemaatika- loodusteaduste ja tehnoloogiaalast pädevust kujundatakse erinevate õppeainete, klassi- ja kooliväliste tegevuste kaudu ja selleks on näiteks järgmised võimalused:

- funktsionaalse lugemisoskuse omandamine ja kinnistamine seoste leidmise õpetamine igapäevaeluga;
- probleemide ja ülesannete teoreetiline/praktiline lahendamine;
- ainenädalad;
- aineriingide töös osalemine;
- olümpiaadidest osavõtt;
- oma võimete analüüs.

7) ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärged, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske;

Ettevõtlikkuspädevust kujundatakse klassi- ja kooliväliste tegevuste kaudu ja selleks on näiteks järgmised võimalused:

- rühmatöö ja muud koostöövormid;
- projektõpe;
- loovtööd 8.klassis
- õpilaste initsiatiivil põhinevate ürituste korraldamine;
- tundide illustreerimine majandusnäidetega;

- õpilasfirma;
- õpilaste omalooming;
- aktiivne osalemine õpilasomavalitsuse töös.

Enesemääratluspädevuse ja ettevõtlikkuspädevuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Enesekohase ja ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

8) digipädevus – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Digipädevust kujundatakse erinevate õppeainete, klassi- ja kooliväliste tegevuste kaudu ja selleks on näiteks järgmised võimalused:

- netireeglite koostamine, nendest kinnipidamise jälgimine;
- isiklike digivahendite kasutamine õppetunnis töös sõnaraamatutega;
- rühmatööd info leidmiseks;
- esitluste koostamine;
- suhtluskeskkonde ohud ja privaatsuse kaitsmise õppimine jne.

1.5. Lõiming

1.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Ainevaldkonna **õppeained toetavad** teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased oma **suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust**, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste (sh arvamust, referaati, juhendit), kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; õpivad koostama ning vormistama uurimistöid, kasutama allikaid ja viitma neile; harjuvad kasutama eri liiki sõnaraamatuid ning käsiraamatuid.

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas **võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.**

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse

matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamine, et ka **matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.**

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. **Loodusalsed tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada.** Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaallainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. **Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist.** Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaallaineid õppides omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaallainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiõpetajaga. Kirjandusteose käsitlese illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine, mis **eeldab aineõpetajate koostööd**

1.5.2. Läbivad teemad

Valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel on erineval määral silmas peetud kõiki õppekava läbivaid teemasid olenevalt kooliastmest, õppeaine spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga. Läbivad teemad **„Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“**, **„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“**, **„Keskkond ja jätkusuutlik areng“**, **„Tervis ja ohutus“** ja **„Teabekeskkond“** on kooskõlas kõikide ainevaldkonnas taotletavate pädevustega: õpipädevus, funktsionaalne lugemisoskus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstiloomine. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õppetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid. Nende teemade käsitus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste

tekstide, eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste, teemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

2. Õppeaine nimetus

Eesti keel

2.1. Üldalused

Põhikooli eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- 3) omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- 4) arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 6) õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisevõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
- 7) arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;
- 8) harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;
- 9) suhtub tolerantset eesti keele kui võõrkeele kasutamisse ja toetab muu emakeelega kaaslaste eesti keele omandamist.

2.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- 3) omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- 4) arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 6) õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisevõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
- 7) arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;

- 8) harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;
- 9) suhtub tolerantsetl eesti keele kui võõrkeele kasutamisse ja toetab muu emakeelega kaaslaste eesti keele omandamist.

2.1.2. Õppeaine kirjeldus

Keel kui kultuuri kandja ja mõtlemise põhivahend on oluline inimese tunnetuslikus arengus ning tema maailmapildi kujunemises. Keel kui ühiskonna toimimise põhivahendeid on tähtis inimese sotsialiseerumisel, tema kujunemisel ühiskonna tegusaks liikmeks. Sotsiaalne kirjaoskus tähendab kriitilist ja teadlikku toimimist keele toel nii isiklikus ja avalikus sfääris kui ka õppimises ja töös. Keel toimib tekstide kujul igas valdkonnas ning selle olukorratüüpides erinevalt; igaühele neist on omased kindlat liiki tekstid oma eri- ja üldsõnavara ning kirjakeele või argigrammatikaga. Seepärast on inimesele ühtviisi vajalikud teadmised ja oskused, mis hõlmavad keelt, selle variante ja tekste ning lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ning loomisega. Eesti keelel kui emakeelel ja hariduskeelel on õppekavas eriline koht: eesti keele oskus on nii õppekava omandamise alus kui ka eesmärk.

Eesti keel põhikoolis

Eesti keelel kui emakeelel ja/või õppekeelel on eriline koht õppekavas. Eesti keele hea valdamine loob eeldused eesti kultuuri tundmaõppimiseks ja väärtustamiseks ning hõlbustab teiste õppeainete õppimist. Ühiskondlikul tasandil on eesti keelel eriline tähtsus rahvuskeelena: eesti keel kannab eesti kultuuri, oma keel ja kultuur on rahvuse säilimise ja kestmise eeldus. Emakeel on inimese mõtlemise ja tunnetuse vahend, samuti peamine eneseväljenduse ja vahetu suhtlemise vahend.

Inimese suhtlemisel ümbritseva maailmaga on kesksel kohal teabevahetus, sealhulgas nii teiste inimeste arusaamade ja suhtumiste tunnetamine kui ka oma hinnangute ja suhtumiste väljendamine. Teabevahetuse ja inimsuhtlemise kandjateks üldisemas mõttes on suulised, kirjalikud ja pildilised tekstid. Oma elus puutub inimene kokku mitmesuguste tekstidega, argivestlusest ja tarbetekstist meediani, keerukast teabetekstist väljendusrikka kunstiteoseni. Seetõttu on oskused, mis võimaldavad erinevaid tekste mõista ja luua, inimesele ümbritseva maailmaga suhtlemiseks hädavajalikud. Nende oskuste arendamine on eesti keele õpetuse kõige laiem eesmärk.

Õppeaine avar eesmärgiseade tingib õppeaine eesmärkide taotlemise mitme õppevaldkonna kaudu. Keelekasutust ning oskust tekste mõista ja luua arendatakse eesti keele õpetuses kolme õppevaldkonna – õigekeelsusõpetuse, tekstiõpetuse ja kirjandusõpetuse kaudu. Õppeaine eesmärkide saavutamise eelduseks on kolme õppevaldkonna integratsioon ja harmooniline koostoime õppeprotsessis.

Õigekeelsusõpetuse eesmärk on anda põhiline õigekeelsusoskus ning ülevaade eesti keele ehitusest. Keeleküsimuste käsitus on rakendusliku iseloomuga, hõlmab samavõrd õigekeelsust kui ka sõnavara rikastust. Õpetuse ülesandeks on teadvustada ka keele

varieerumist ja keelendite kasutusvõimalusi.

Kirjandusõpetusel on oluline roll õpilaste maailmapildi, esteetiliste ja eetiliste tõekspidamiste ning loovuse kujunemisel. Erinevatest ajastutest ja kultuurikontekstist pärinevate kirjandusteoste lugemine kui kunstilise tunnetuse protsess, mis tugineb lugeja fantaasiale, eeldab kaasaloomist ja kaasaelamist. Kirjandusteoste lugemisel saadud elamusest lähtuv ja kirjandusteadmiste omandamisega seostatud käsitlus koolis võimaldab õpilasel saada täielikuma ning sügavama ettekujutuse elust ja inimsuhetest, avardab tema tunde- ja mõttemaailma, arendab lugejaoskusi ning süvendab kirjandushuvi. Käsitletav kirjandus on autorite valikult avar, žanriliselt ja temaatiliselt mitmekülgne, eri ajastuid ja paikkondlikku eripära (nt murdetekstid) ning õpilase eakohaseid huve arvestav, annab õpilasele mõtlemisainet ja eneseväljendusajendeid. Kirjanduse lugemine ning kirjandusteadmised toetavad teiste kunstiainete, ajaloo ja sotsiaalainete õpet, samuti võõrkeelte õppimist.

Õigekeelsusõpetus ja kirjandusõpetus tegelevad mõlemad tekstidega, aga teevad seda erinevast aspektist. Neid valdkondi seob tekstiõpetus, mille abil õpilane omandab ülevaate mitmesuguste funktsioonidega tekstidest. Tekstiõpetus kujundab oskust mitmesugustes tekstides orienteeruda, neis sisalduvat teavet ja erisuguseid arvamusi kriitiliselt hinnata ning vajalikke valikuid teha. Õpitakse koostama ka uusi tekste, see võib olla loetu-kuuldu ümber struktureerimine, refereerimine, kommenteerimine, arvustamine või isiklike seisukohtade väljendamine, arvestades vestluspartnerit-lugejat ning situatsiooni. Õpilane mõistab, et kõnelemine, kuulamine, lugemine ja kirjutamine on sõnumivahetus, teadasaamine ja teadaandmine. Ta õpib teadlikult jälgima ja arendama oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust. Õpilasest kujuneb aktiivne raamatukogu ja muude teabeallikate kasutaja. Õppevaldkondade koostoime tulemusena areneb õpilase mõtlemisvõime ja oskus õppida: omandatakse olulisi kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ja oskus oma mõtteid väljendada.

Esimesel ja teisel kooliastmel käsitletakse aine õppevaldkondi integreeritult, tundides arendatakse kõiki osaoskusi. Õpilase õpitulemusi hinnatakse ühe kokkuvõtva hindegaga nii õppeveerandite kui ka õppeaasta lõpul.

Kolmandas kooliastmes on õppeaine nimetus *eesti keel ja kirjandus*, sest sel kooliastmel tähtsustub ilukirjanduse lugemine ja kirjandusõpetuse roll. Õpetust jätkatakse integreeritult. Aine õpitulemusi hinnatakse veerandi lõpul ühe kokkuvõtva hindegaga või hinnatakse igal veerandil kolme õppevaldkonna – õigekeelsus, tekstiõpetus ja kirjandusõpetus – õpitulemusi eraldi. Õppeaine kokkuvõttev veerandihinne ja aastahinne on kolmes õppevaldkonnas saavutatud õpitulemuste koondhinne.

Eesti keel nagu teisedki ained pakub õpilasele valikuvõimalusi, mis suurenevad klassist klassi (lektüür, projektid, valikkursused, ühiskursused teiste ainetega). Kooliõppekava koostamisel on soovitatav arvestada paikkonna eripära, lülitada ainekavasse kodukoha kirjandus- ja kultuurielu teemasid.

I Õppe-eesmärgid

Põhikooli aineõpetus taotleb, et õpilane:

- austab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat;
- arendab kriitilist mõtlemist ja analüüsioskust;
- väärtustab head keeleoskust eneseväljendus- ja suhtlusvahendina;
- arendab oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust, omandab õigekirjaoskuse;
- õpib mõtestatult lugema ja kirjutama eri liiki tekste;
- loeb eakohast väärtkirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi, rikastab oma mõttemaailma;
- arendab kirjanduse mõistmist, kujutlusvõimet, loovust ja kunstimaitset;
- huvitub ilukirjandusest ja paikkonna kultuurist;
- õpib hankima teavet erinevatest allikatest; harjub kasutama sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

II Tugiained.

Eesti keele ja kirjanduse tugiained on loodusõpetus, võõrkeeled, ajalugu, maateadus ja kunstõpetus.

Õppetegevus

Taotletakse, et õpilasel kujuneks teadlik suhtumine oma kõnesse ja teiste kuulamisse, oskus suhelda paindlikult, arvestades vestluspartnereid ja suhtlusolukordi. Lugemis- ja kirjutamisõpetus on orienteeritud lugemis- ja kirjutamisprotsessi mõistmisele ning tekstide koostamiseks vajalike oskuste omandamisele (kavandamine, eesmärgistamine, vormistamine jne). Tähtsal kohal on tekstitaju – neutraalse ja kujundliku keelekasutuse eristamine, nende otstarbe mõistmine jne. Õpilase keeleteadmisi avardatakse, kuid need jäävad rakenduslikeks.

III Õppeaine ajaline maht.

1. klassis I poolaastal 6 tundi, II poolaastal 6 tundi nädalas, s.o 195 tundi õppeaastas.
2. klassis I poolaastal 7 tundi, II poolaastal 8 tundi nädalas, s.o 265 tundi õppeaastas.
3. klassis 6 tundi nädalas, 210 tundi õppeaastas.
4. klassis 6 tundi nädalas, 210 tundi õppeaastas.

IV Ainekavad.

I KOOLIASTE

Õppetegevus

I kooliastmes on eesti keele õpetamine suunatud suulise ja kirjaliku kõne arendamisele.

Kuulamine:

- heli, sõna, lause, pikema teksti nautiv, tähelepanelik, kriitiline kuulamine;

- õpetaja ja kaaslaste kuulamine ja kuuldule asjakohane reageerimine;
- ettelugemise ja jutustamise kuulamine;
- kuuldu mõistmine: sõna, lause, teksti sisu;
- häälikute ja häälikupikkuste eristamine.

Kõnelemine:

- õige ja selge hääldus;
- hääle tugevuse kohandamine olukorrale;
- küsimuste esitamine ja neile vastamine;
- kõnelemine mitmesuguses olukorras: palumine, küsimine, selgitamine, keeldumine, vabandamine, tänamine; kaupluses, tänaval, klassis, koolis; täiskasvanuga, sõbraga; telefonitsi;
- jutustamine loetu, kuulatu, sündmuse ja läbielatu põhjal; raamatu, filmi ja teatrietenduse põhjal; pildi ja pildiseeria, küsimuste ja tugisõnade järgi;
- oma arvamuse avaldamine; luuletuse, dialoogi, proosakatkendi esitamine.

Lugemine:

- lugema õppimine;
- häälega lugemine: õigsus, sobiv intonatsioon, oma lugemisvea parandamine;
- ositi lugemine;
- endamisi lugemine;
- oma ja võõra käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust;
- jutustava, kirjeldava, tarbe-, teabe- ja sõnamängulise teksti lugemine;
- loetu mõistmine: sõna, lause, teksti sisu; loetu kava;
- tekstide eristamine: muinasjutt, jutustus, luuletus, vanasõna, mõistatus, kiri;
- tegelaste iseloomustamine;
- loole alguse ja lõpu mõtlemine;
- luuletuse sisu avamine õpetaja abiga, riimuvate sõnade leidmine;
- huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust.

Kirjutamine:

- kirjutama õppimine;
- tähtede kirjutamine ja seostamine;
- sõna ja lause kirjutamine; lause laiendamine ja sidumine tekstiks;
- tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine;
- tahvlilt ja õpikust ärakirjutamine; etteütlemise järgi kirjutamine;
- oma kirjutamisvea parandamine;
- tarbeteksti kirjutamine, teabeteksti kasutamine;
- tekstilähedane ümberjutustus;
- loovtöö pildi, pildiseeria, küsimuste, tugisõnade või kava toel;
- sündmusest, isikust ja loomast kirjutamine.

Õppe-eesmärgid I kooliastmes.

Eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- kasutab kõnet ja kirja vastavalt olukorrale ja eesmärgile, kirjutab õigesti;
- oskab lugeda ning kuulata aktiivselt ja keskendunult;
- loeb eesmärgipäraselt ja mõistab loetut;
- tunneb oma rahvuskirjandust.

1. KLASS

1. Eesti keele õpetuse eesmärgid.

Eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- omandab koolielus vajaliku suhtlemisoskuse;
- õpib kuulama emakeelset kõnet;
- õpib lugema individuaalses tempos eakohast teksti;
- oskab vastata küsimustele teksti põhjal;
- oskab jutustada pildiseeria põhjal;
- rikastab oma sõnavara;
- omandab esmase õigekirjaoskuse;
- oskab lihtsaid luuletusi peast esitada;
- oskab vaadelda pilte ja tegelikkust ning vestleb nende üle;
- mõistab lühiteksti sisu ning oskab edasi anda oma mõtteid;
- hakkab huvi tundma eakohase lastekirjanduse vastu;
- osaleb õppemängudes;
- õpib tundma lihtsamaid tekstiliike;
- omandab õige istumisviisi ja kirjutamise asendi.

Õppetegevus

Eesti keele õpetus sisaldab õpilase jaoks eelkõige kaht omavahel tihedas seoses olevat tegevuste paari: kuulamine ja kõnelemine ning lugemine ja kirjutamine, mida täiendavad veel terve hulk teisi tegevusi, mis eelnimetatut toetavad ja abistavad (vaatlemine, joonistamine, laulmine, mängimine jt).

Kuulamise ja kõnelemise taotluseks on õpetada lapsi kuulama erinevaid helisid, häälikuid, sõnu, lauseid ja kõnet (vestluskaaslast, jutustamist, ettelugemist) ning vestluses arvestama partnereid, jutustades edasi andma kogetut, nähtut ja vaadeldut, kuuldut.

Lugemise ja kirjutamise taotluseks on õpetada lapsi kasutama lugemist vahendina elementaarse teabe hankimiseks ja lugemiselemuse saamiseks ning omandama kirjatähtede kirjutamise tehnilise vilumuse ja elementaarse õigekirjaoskuse oma mõtete väljendamiseks lihtsate lausetega.

1. klassis on eesti keelt 6 tundi nädalas. Õppeaastas on 195 tundi. Eesti keele tundides kasutatakse lisaks järgmisi tegevusi: vaatlemine, mängimine, matkimine, joonistamine, laulmine ja rollimängud.

1. klassis on eesti keele õpetamisel on kolm perioodi: aabitsaeelne periood kestab 15-25 tundi, aabitsaperiood 40-55 tundi, lugemikuperiood 140-145 tundi.

2. Õppesisu.

2.1. Käsitletavad teemad ja alateemad.

2.2. Põhimõisted.

SUULINE ENESEVÄLJENDUS (KUULAMINE JA KÕNELEMINE)

- kuulamisülesanded (muusika, erinevate häälte, raadiosaate jne kuulamine, vaikimine ja vaikne kuulamine);
- joonistada ja teha muid loomingulisi ülesandeid muusika järgi;
- maalida oma tundeid juttude/luuletuste põhjal;
- tööjuhise kuulamine ja toimimine vastavalt;
- erinevate häälte tegemine, häälte eristamine ja rühmitamine kõrguse/intensiivsuse järgi;
- jutustatava ja etteloeitava teksti kuulamine ning vestlemine kuuldu põhjal;
- kaaslaste esituse ja etenduste jälgimine ning hilisem arutelu kuuldu ja nähtu põhjal;
- vestlusoskuse arendamine (vestluspartneri kuulamine, tema vastuse ärakuulamine ja sellele asjakohane - reageerimine, osalemine dialoogis või rollimängus);
- sõnavara ja lausestuse parandamine ning rikastamine;
- vastandtäheendusega sõnade eristamine;
- fakti eristamine fantaasiast;
- õpetaja ja kaasõpilase kõne jälgimine, olulise meeldejätmise;
- äraarvamine kirjelduse järgi, kellest/millest on jutt;
- lausete moodustamine pildi, sõnaloendi või küsimuste abil;
- olemasolevale jutule uue alguse ja lõpu mõtlemine;
- kuuldu teksti ja lugemispala jutustamine küsimuste abil või piltkava järgi;
- küsimuste *kes? mis?* esitamine elusolendite ja asjade kohta;
- vestlemine igapäevaelu teemadel, läbielatust jutustamine;
- suhtlemine argiolukorras: kauplus, tänav, kodu – kool, täiskasvanu – sõber, telefon, külaline;
- vestlemine etteloeitud muinasjutu või jutukese põhjal;
- jutukese koostamine pildi, pildiseeria või pilt-ideekaardi järgi küsimuste või tugisõnade abil;
- jutustamine läbielatud sündmuse põhjal;
- fantaasiajutu koostamine;
- laulumängud, matkimis- ja lavastusmängud.

LUGEMINE

I Aabitsaeelne periood:

- tutvumine lause, sõna ja selle tähendusega (sõna tähenduse kandjana, sõnade jaotamine häälikuteks, sõnade häälimine);
- häälikuanalüüsi tegemine (häälikute järjekorra määramine sõnas, häälikute liigitamine täis- ja kaashäälikuteks, häälikupikkuste määramine sõnades);
- õige hääldus.

II. Aabitsaperiood:

- tutvumine väikeste trükitähtedega;
- esmase oskuse kujundamine teksti mõistmiseks ja selle vahendamiseks küsimuste abil;
- õige hääldus kõnelemisel ja lugemisel;
- sõnade ja lausete lugemine;
- sõnade ja lausete ladumine;
- seotud teksti lugemine, selle mõistmine;
- illustratsiooni sisu avamine.

III. Lugemikuperiood:

- sõnavara täpsustamine ja rikastamine;
- jutustavate ja kirjeldavate tekstide lugemine;
- loetu kohta arutlemine, selle kohta küsimuste esitamine;
- luuletuste lugemine ja sisu avamine õpetaja abiga;
- riimuvate sõnade leidmine näidise järgi;
- tarbe- ja sõnamänguliste tekstide lugemine;
- tööjuhendite lugemine;
- dramatiseeringute lugemine ositi ja õige intonatsiooniga;
- käekirjaliste tekstide lugemine klassitahvlilt, loetu mõistmine;
- lugemistehnika täiustamine;
- teadliku lugemisoskuse arendamine;
- üleminek sõnahaaval lugemiselt latusale lugemisele;
- lausete piiritlemine;
- tutvumine liitsõnaga tekstivaatluse abil;
- oma lugemisvea parandamine sõnas, kui veale tähelepanu juhitakse;
- pauseerimine koma, punkti, küsi- ja hüüumärgi pugul;
- lihtlause lugemine langeva intonatsiooniga;
- küsimustele tekstist sobiva vastuse leidmine;
- pala tegelaste ja koha ja aja määratlemine;
- pala tegelaste võrdlemine ja iseloomustamine nende iseloomuomaduste järgi, mis palas otseselt antud;
- teksti struktuurielementidega tutvumine (pealkiri, lõik, taandrida);
- pala peamõtte väljatoomine (vajadusel õpetaja abiga);
- töö teksti illustreeriva materjaliga: pala sisu ennustamine illustratsiooni või pealkirja järgi;
- lugemishuvi äratamine ja suunamine; aluse panemine iseseisvale lugemisele;
- Eesti lastekirjanike teoste lugemine (E.Niit, J.Oro, E.Enno, F.Kotta, U.Leies, L.Tungal, E.Raud, S.Väljal) ja erinevate rahvaste muinasjuttude lugemine (vennad Grimmid, Charles Perrault);

- loetud raamatu sisu valikuline jutustamine;
- tutvumine kooli raamatukoguga.

KIRJUTAMINE

- õige hoiak kirjutamisel (istudes ja seiste tahvli ees);
- kirjutusvahendite õige käsitlemine;
- kirjutamine võimalikult erinevate kirjutusvahenditega, peamine kirjutusvahend on pliiats;
- kirjutamine 16 joonega ja abijoontega vihikusse; töölehtede täitmine;
- sõrme- ja käelihaseid arendavad mängud ja harjutused;
- orienteerumine joonelisel ja ruudulisel vihikulehel;
- teksti paigutamine vihikusse;
- töölaua korrashoid;
- kirja eelharjutused;
- joonistähtede kirjutamine;
- väikeste ja suurte kirjatähtede kirjutamine hariliku pliiatsiga;
- kirjutamine abijoontega vihikusse ja töölehtedele;
- õiged tähevormid ja nende seostamine sõnadeks;
- lausete piiritlemine normaalkirjuses (suur algustäht lause algul ja lause lõpumärk);
- lihthäälkute ja häälikuühendite kirjutamine;
- töö paigutamine vihikusse;
- tööde vaaatlus ja analüüs;
- rühi- ja rütmikaharjutused;
- õpilaspäeviku täitmine õpetaja juhendamisel tahvlinäidise järgi;
- kuupäeva kirjutamine;
- ära kiri tahvlist ja raamatust;
- lünkade täitmine sõnas, lauses;
- lünkteksti täiendamine jutukeses;
- kirjutamine etteütlemise järgi;
- kirjaliku väljendusoskuse arendamine (lihtsamate lausete kirjutamine, nimede kirjutamine, õnnitluskaardi kirjutamine, sündmusest kirjutamine (jutukese kirjutamine), isiku ja eseme kirjeldamine).

ÕIGEKIRI

I. Aabitsaeelne periood:

- häälik ja täht;
- hääldamisharjutused (häälikute pikkused, häälikuühendid, mitmesugused sõna- ja silbistruktuurid)
- täishäälikud ja kaashäälikud.

II. Aabitsaperiood:

- täishäälikuühend;
- kaashäälikuühend;

- sõna ja lause;
- lause lõpumärk;
- häälikuanalüüs;

III. Lugemikuperiood:

- suur algustäht lause algul;
- nimed, suur algustäht nimedes;
- *k, p, t* sõna algul;
- üks ja mitu; mitmuse tunnus *-d*;
- tegusõna olevik ja minevik (*-b*; *-vad*; *-s*; *-sid*);
- nimisõna; nimisõna küsimused *kes?* *mis?*;
- liitsõna;
- ühesilbiliste sõnade õigekiri (uus–uss, saal–sall);
- *h* ja *j* kasutamine sõna alguses.

2.3. Arendatavad oskused.

Oskused:

- kuulata, jälgida ja mõista ettelugemist ja jutustamist;
- mõista suulisi tööjuhiseid ja tegutseda juhtnööride järgi;
- vestelda või jutustada nähtust või kogetust;
- vestelda etteloetud lasteraamatu põhjal ja illustratsiooni toel;
- keskenduda kuulamissituatsioonis ja vestelda teksti toel;
- käituda õigesti suhtlemisel kaasvestlejaga, püsida jutustamisel teema piires;
- osata kuulata kaasvestlejat, väljendada oma mõtteid ja meeleolusid;
- tunda huvi ümbritseva elu vastu;
- eristada kuulatavas sisulisi ja vormilisi ühikuid;
- aru saada loetud sõna tähendusest ja lause mõttest;
- edastada loetut lihtsate lühilausetega;
- iseloomustada lugemispala tegelasi;
- koostada lühiteksti (vajadusel õpetaja abiga);
- eristada erinevaid tekstiliike (tõsielujutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus);
- teha häälikuanalüüsi (suuliselt määrata häälikute olemasolu ja järjekorda sõnas);
- häälidada 1-, 2-, 3-silbilisi sõnu, milles esinevad lahtised ja kinnised silbid ning häälikuühendid;
- leida täis- ja kaashäälikuid ning häälikuühendeid sõnas ja tekstis;
- leida sõnas teistest pikemat häälikut (pikka ja ülipikka täishäälikut ning suluta kaashäälikut);
- kuulumistaju ja tähelepanuvõime;
- sõnamälu ja enesekontroll;
- kirjutada kirjatahti ning neid omavahel seostada;
- orienteeruda vihikulehel ning õigesti paigutada teksti;
- analüüsida kaaslase ja iseenda töötulemust;
- märkida kirjas täishäälikute kolme pikkust;

- kirjutada õigesti ühesilbilisi sõnu;
- kirjutada *k, p, t* sõna algul;
- piiritleda lauset kirjutatud tekstis;
- kirjutada õigesti isikunimesid;
- kirjutada õigesti nimisõna mitmuse tunnust *-d*.

2.4. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.

2.4.1. Teemad, mis on seotud teiste õppeainetega.

Minu kool ja klass.

Minu kodu ja perekond.

Liiklus

Mina ise.

Tervis ja tervislikud eluviisid

Minu kodukoht.

Aastaajad ja nende vaheldumine.

Eluta maailm.

Loomariik.

Taimeriik.

Muistendid ja muinasjutud.

Pühad ja tähtpäevad.

Rahvakalendri tähtpäevad.

2.4.2. Läbivate teemade käsitlemine.

Keskkond ja säästev areng.

Teema: Aastaajad: sügis, talv, kevad. Vestlused, arutelud, pildi järgi jutukese koostamine, jutustamine loetu ja kuuldu põhjal, rollimängud, helide kuulamine, laulud, luuletused, lugemispalade lugemised, lünktekstide täitmine.

Teema: Koolis. Arutelu, vestlus inimestevahelistest suhetest, jutustamine, tekstide lugemine.

Teema: Linnas. Jutustamine linnast ja võrdlemine maaga (erinevad hooned, teed, sõidukid), dramatiseering, juttude ettelugemine.

Tööalane kärjäär.

Enamlevinud elukutsete tutvustamine, tekstide lugemine, piltide järgi jutustamine, vestlus vanemate tööst, arutelu töö osast inimeste elus, dramatiseeringud, rollimängud, dialoogide koostamine ja esitamine. Isiklike huvialadega tegelemine, nende tutvustamine kaasõpilastele.

Turvalisus.

Klassi reeglid. Kuidas käituda erinevates olukordades. Ohuolukordade märkamine ja teatamine hädaabi numbril. Kooli hoonest evakueerimine (klassiõppus). Ohutu koolitee (ohutu liiklemise harjutamine õppekäikudel, ohtude märkamine kooliteel, jälakäija liiklemine, ohtliku olukorra märkamine ja sellele vastav käitumine).

Rollimängud. Tekstide lugemine. Vestlused ja arutelud.

2.4.3. Pikemaajalised projektid ja õppeülesanded.

Õppeülesanded järgmistel teemadel:

Aastaajad.

- korrastada ja täpsustada laste teadmisi;
- korraldada õppekäike, teha vaatlusi, joonistusi, koostada mappe, teha näitusi ja stende.

Rahvakalendri tähtpäevad.

- rahvakommete tutvustamine, joonistuste tegemine, meisterdamine jne.

Kodu

- väärtustada perekonda ja kodu, meisterdada ja joonistada, korraldada näitus.

3. Õpitulemused.

Eeldame, et õppeaasta lõpuks 1. klassi õpilane:

SUULINE ENESEVÄLJENDUS (KUULAMINE JA KÕNELEMINE)

- oskab kuulata eakohast etteloetavat teksti ja jutustatavat lugu;
- oskab küsimuste toel jutustada läbielatust, loetust ja kuuldust pildi ja pildiseeriija järgi;
- oskab kuulata ja lugeda eakohast tööjuhust ja vastavalt sellele toimida;
- oskab väljendada oma mõtteid ja meeleolu;
- kõneleb selgelt ja arusaadavalt;
- oskab jaotada oma tähelepanu mitme tegevuse vahel;

- küsib õpetajalt abi ainult vajaduse korral;
- mõistab õpetaja seletusi ning kaaslaste vastust või juttu;
- oskab vaikida, kui rääkimiseks pole vajadust, pole õige aeg ega koht;
- oskab suuliselt koostada lauseid pildi, pildiseeria järgi;
- oskab kirjutada õpetaja abiga lühikest jutukest;
- oskab esitada küsimusi sõna, lause või ülesande kohta;
- loeb veatult ja ladusalt õpitud teksti;
- oskab esitada peast vähemalt ühte luuletust;

LUGEMINE

- jõukohast võõrast teksti loeb individuaalses tempos, mõistab loetud teksti sisu ja oskab vastata küsimustele;
- oskab jaotada teksti lauseteks, lauseid sõnadeks;
- oskab parandada oma lugemisvea, kui sellele on tähelepanu juhitud;
- oskab lugemispala vaikselt ja iseseisvalt lugeda;
- tutvub iseseisvalt lasteraamatuga (leiab autori nime, raamatu pealkirja, avaldab oma mõtteid illustratsioonide põhjal);
- on lugenud vähemalt 4 eakohast lasteraamatut;
- oskab paigutada sõnu ja teksti vihikusse, (lehele või tahvlile õpetaja seletuse või etteantud näidise järgi);
- oskab lugeda teksti tahvlilt ja vihikust;
- oskab lugeda dialoogi õige intonatsiooniga;

KIRJUTAMINE

- oskab teha häälikuanalüüsi – määrata suuliselt häälikute olemasolu ja järjekorda sõnas;
- oskab häälida 1-,2-,3-silbilisi sõnu, milles esinevad lahtised ja kinnised silbid ning häälikuühendid;
- eristab häälikute rühmi (täishäälikud, suluga ja suluta kaashäälikud);
- leiab sõnadest täis- ja kaashäälikuid ning häälikuühendeid;
- eristab kuulmise järgi sõnas teistest pikemat häälikut (pikka ja ülipikka täis- ning suluta kaashäälikut);
- oskab märkida kirjas täishäälikute kolme pikkust;
- kirjutab õigesti ühesilbilisi sõnu;
- oskab kirjutada *k, p, t* sõna alguses ning *s-i* ja *h* kõrval;
- oskab piiritleda kirjas lauset (suur algustäht ja punkt lause lõpus);
- kirjutab õigesti nimesid (isikunimed, kodukohta ja tänava nimed, kooli nimetus);
- kirjutab õigesti nimisõna mitmuse tunnust *-d*;
- kirjutab õige sulghääliku *teeb*-sõnade ja *teevad*-sõnade lõpus;
- tunneb tekstis ära liitsõna;
- oskab koostada kirjalikult lauseid pildi, pildiseeria järgi;
- oskab kirjutada väikesi ja suuri kirjatähti;
- oskab kirjutada eakohast etteütlust (15-25 sõna);
- oskab õpetaja juhendamisel tahvlinäidise järgi täita õpilaspäevikut

- oskab hoida kirjutusvahendit ja istuda kirjutamisel/joonistamisel õigesti.

2. KLASS

1. Eesti keele õpetuse eesmärgid.

Eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- õpib kasutama keelekasutuse seisukohalt õigeid vorme ning rikastab oma sõnavara;
- oskab eristada tekstiliike, teksti osi (pealkiri, loo alustus, sisu, lõpetus) ja fraase;
- omandab vastavad keelemõisted; saab aru eakohasest tekstist;
- täiendab oma sõnavara;
- oskab selgelt ja arusaadavalt jutustada iseendast, kirjeldada ilma, aastaaegu jne;
- oskab töötada tekstiga: leida tekstist olulist lõiku või fraasi, pealkirjastada teksti osi mõelda palale lõpp, koostada analoogiajutt, korrastada deformeeritud teksti, reastada pildid loetu põhjal, analüüsida illustratsiooni;
- loeb ilmekalt ja soravalt õpitud pala ning oskab ilmekalt ja peast lugeda luuletust;
- oskab jutustada loetud pala või muinasjuttu;
- oskab vastata küsimustele loetu põhjal;
- oskab iseloomustada pala või muinasjutu tegelast või mõnda isikut reaalsest elust;
- oskab koostada/kirjutada teate, kaardi, kirja, reklaamteksti, kahekõne, lühiloo, kirjelduse, mängu reeglid ja muinasjutu;
- osaleb dramatiseeringutes vastavalt oma võimetele;
- tuleb toime iseseisva tööga;
- oskab avaldada oma arvamust ning seda põhjendada;
- osaleb aktiivselt paaris- ja rühmatöös;
- oskab leida vajalikku teavet teatmeteostest, käsiraamatutest;
- tunneb huvi eakohase lastekirjanduse vastu.

Tunnid toimuvad tegevustundidena, kus omavahel on seotud kuulamine ja kõnelemine ning lugemine ja kirjutamine.

2. Õppesisu.

2.1. Käsitletavad teemad ja alateemad.

2.2. Põhimõisted.

SUULINE ENESEVÄLJENDUS (KUULAMINE JA KÕNELEMINE)

- jutustuse ja pala tähelepanelik kuulamine (tähelepanu ülesanded), mõistmine ning loovülesannete sooritamise;
- erinevate häälte ja helide kuulamine, nende eristamine, vestlemine kuuldu põhjal;
- plaadile või lindile loetud tekstiga koos lugemine matkides tempo ja intonatsiooni muutusi;
- kõne- ja kehakeelel põhinevad mängud, laulumängud, rollimängud ja improvisatsioonimängud;
- eakohase tööjuhise kuulamine ja toimimine vastavalt sellele;

- kuulatud ja loetud teksti mõistmine, vestlemine loetu või kuuldu põhjal, lühikokkuvõtte tegemine, - -olulise väljatoomine, pildiseeria üksikute piltide järjestamine;
- lihtsama mängu või tööjuhendi selgitamine klassikaaslastele;
- illustratsiooni sisu avamine;
- lasteajakirjad ja filmid (ka multifilmid ja videod);
- lugemispala tekstilähedane jutustamine;
- jutustamine pildiseeria, pala illustratsiooni, küsimuste toel, etteantud teemal, teatrietenduse või läbielatud sündmuse põhjal,
- fantaasiajutu koostamine loetud pala või oma joonistuse põhjal;
- vestlemine loetud või kuulatud jutu põhjal, igapäevaelu sündmustest ja inimestevahelistest suhetest (kauplus, tänav, täiskasvanu-sõber, telefon, külaline, kodu-kool);
- sündmuse, isiku, ilma ja tegevuse kirjeldamine;
- loetud pala tegelaste iseloomustamine;
- jutule alguse ja lõpu mõtlemine;
- teksti dramatiseerimine ja esitamine;
- päheõpitud luuletuse ilmekas esitamine;
- sõnavaratöö: sõnamoodustus, sõnade seletamine, sobiva sõna leidmine lünka, lausete koostamine ja laiendamine, vastandtäheendusega sõnad, riimuvad sõnad;
- küsimuste moodustamine, nende esitamine kaaslastele;
- elamuste ja kujutluste väljendamine mängus ja sõnalisel vormis;
- osalemine dialoogis, dramatiseeringus, rollimängus;
- oma arvamuse avaldamine ja põhjendamine.

LUGEMINE

- õpitud teksti veatu, ilmekas ja ladus lugemine;
- loetu mõistmine, olulise väljatoomine;
- tekstiliigid: ilukirjanduslikud tekstid, teabe-, tarbe- ja sõnamängulised tekstid, muinasjutud, mõistatused, luuletused, vanasõnad, näidendid;
- pala lugemine osalistega;
- tekstide mõtestatud häälega lugemine, õige pauseerimine ja sobiva hääletooni kasutamine;
- teksti lugemine mina-vormis;
- luuletuse ilmekas lugemine peast;
- teksti liigendamine (pealkiri, lõik; sissejuhatus, teema avamine, kokkuvõtte);
- tekstilõikude pealkirjastamine;
- pala tegelaste ja koha määratlemine;
- pala pealkirja põhjendamine;
- teksti kompositsioon: pealkiri, loo alustus, sisu, lõpetus;
- tegelaste iseloomustamine nende iseloomuomaduste järgi, mis on palas otseselt antud;
- teksti kohta küsimustele vastamine ja küsimuste moodustamine;
- küsimustele sobiva vastuse leidmine ja palast olulise sõna või lause leidmine;
- kava järgi lugemispalast vastavate lausete leidmine;
- loetu sisu edasiandmine küsimustele tuginedes;
- teksti lugemine ja arutelu ühis- või rühmatööna;
- lugemisvea märkamine ja parandamine;

- lugemisharjutused (erinev tempo ja hääletugevus).
- lugemisoskuse analüüsimine (hinnangu andmine lugemisoskusele);
- sõnavara täpsustamine ja rikastamine;
- sünonüümide leidmine ja vastandsõnade eristamine;
- lugemiku sõnastiku kasutamine;
- käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja oma vihikust;
- küsimustele vastamine ja küsimuste koostamine teksti abil;
- tutvumine eesti ja maailma lastekirjandusega ja – kirjanikega (E Niit, L.Tungal, I.Maran, E.Raud, E.Mänd, E.Janikovszky, T.Egner jne);
- loetud ramatu valikuline jutustamine, arvestuse pidamine loetu kohta;
- lasteajakirjade lugemine;
- laste teatmeteoste kasutamine teabe hankimiseks;
- lasteraamatukogu kasutamine.

KIRJUTAMINE

- õpilaspäeviku täitmine (tunniplaan, kodused tööd);
- vihiku kujundamine ja erinevate tekstide kirjutamine (pealkirja esiletõstmine, kuupäeva kirjutamine, töö paigutus lehel (taandrea jätmine käsikirjalises tekstis);
- kirjaliku väljendusoskuse arendamine (lühijutu koostamine, jutu koostisosad);
- etteütelse kirjutamine (kuni 35 sõna) ja ümberjutustuse kirjutamine;
- kirja kirjutamine ja paigutamine joonelisel paberil näidise järgi;
- omakujundatud õnnitluskaardile teksti paigutus ja kirjutamine näidise järgi;
- aadressi kirjutamine ümbrikule näidise järgi;
- omaloomingulise raamatukese koostamine;
- teksti kirjutamine ära kirjana tahvlilt või õpikust;
- jutukeste kirjutamine pildi, pildiseeria, tugisõnade ja ideekaardi järgi;
- fantaasiajuttude kirjutamine (omalooming).
- kirjutamise tehnika kordamine ja süvendamine;
- suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine;
- voolava kirja kujundamine;
- ühtlane kirjarida;
- loetav käekiri;
- kirjutamine abijoontega vihikusse, üksiklehtedele, mis on -koondatud mappi; kirjutusvahendiks on peamiselt harilik pliiats;
- suurtähtede ja väiketähtede proportsioonid;
- õige kehahoiak kirjutamisel;
- kirjavahemärkide kirjutamine;
- kuupäeva märkimine;
- luuletuse ära kirja;
- jooniste ja tabelite tegemine;
- käekirja analüüs (tehniline külge; so õige kehahoid, jalgade asetus, pea asetus, vihiku asetus, pliiatsihoid, - sõrmede liikuvus; graafiline analüüs hõlmab kirja üldilmet: puhtus, suurus, loetavus, paigutus ja moonutusi: joon, tähevorm, seosed, kallak, kirjarida).

ÕIGEKIRI

- täishäälikuühendid ja nende õigekiri;
- suluta kaashäälikute pikkuste eristamine ja märkimine kirjas;
- *i* ja *j*-õigekiri (sõnaalguline ja lõpuline *i*; sõnaalguline *j*);
- silp, silbitamine (kuni 3-silbiliste lahtiste silpidega sõnade silpide arvu määramine) ja poolitamine (üldpõhimõtted);
- suluta kaashäälikute kolme pikkuse eristamine ja märkimine kirjas;
- *-ga* sõna lõpus;
- *-sse* sõna lõpus;
- lause piiritlemine kirjas: lause alustamine suure tähega ja lõpetamine lõpumärgiga (.?!);
- kirjavahemärk;
- koma *et, sest, aga, kuid* ees;
- suur algustäht (inimeste, loomade ja kohanimed);
- *ja, et, aitäh* õigekiri;
- sulghäälikud, nende kolme pikkuse eristamine ja õigekiri;
- *ma, sa, ta, me, te, nad* õigekiri;
- tegevus ja tegija;
- tegusõna leidmine lausest, *-d* ja *-te* tegevust näitavate sõnade lõpus;;
- tegusõna ja asesõna ühitamine;
- tekstis 3-isiku asemel lugeda mina-vormis;
- teksti lugemine olevikus ja minevikus;
- üks ja mitu;
- küsimused *kes?* ja *mis?*;
- liitsõna õigekiri;
- omadussõna (omadus sõnaga tähistatuna);
- lihtlause, laiendatud lihtlause;
- *k, p, t* sõna algul;
- *k, p, t* *s* ja *h* kõrval;
- *g, b, d* tuntumate võõrsõnade algul;
- *h* sõna algul;
- tähestiku tundmine ja kasutamine;

2.3. Arendatavad oskused.

Oskused:

- kuulamisoskus ning loovülesannete lahendamisoskus;
- oskus vestelda kuuldu, loetu ja nähtu põhjal;
- oskus lugeda ilmekalt, õiges tempos ja intonatsiooniga erinevaid tekste;
- oskus improviseerida;
- oskus leida tekstist olulist mõtet;
- jutustamisosalus teksti põhjal, illustratsiooni ja pildiseeria järgi;
- sõnamoodustamisosalus;
- oskus koostada ja esitada küsimust;
- oskus avaldada oma arvamust ning oskus seda põhjendada;

- oskus liigendada teksti osadeks;
- oskus hinnata enda ja kaaslaste lugemisoskust;
- oskus kirjutada kirjatehniliselt õiget ja loetava käekirjaga;
- oskus rakendada keeleteadmisi tekstiloomes.

2.4. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.

2.4.1. Teemad, mis on seotud teiste õppeainetega.

Aastaajalised muutused looduses.

Liiklus.

Keskkond ja säästev suhtumine sellesse.

Eestimaa ja rahvas.

Kuusalu.

Harjumaa.

Pühad ja tähtpäevad. Rahvakalendri tähtpäevad.

Mina ise. Minu kaaslased.

Tervis ja tervislikud eluviisid.

Kombed ja tavad. Käitumiskultuur.

Raamatud ja lasteajakirjad.

2.4.2. Läbivad teemad.

Keskkond ja säästev areng.

Aastaring (kuud, nädalad, aastaajad). Ratsionaalne ajakasutus.

Loomad (koduloomad, lemmikloomad, metsloomad).

Vanaaja ja tänapäeva lapsed (kodu, kodukoht, tähtpäevad, sünnimaa, sugupuu,, kombed, käitumisreeglid, austus vanemate vastu).

Liiklusvahendid (liiklusohutus ja –kord, säästlik suhtumine loodusesst).

Raha (väärtus, säästmine, kasutamine, mis on rahast väärtuslikum).

Suhted eakaaslastega, vanematega, vanavanematega.

Kool (hariduse tähtsus, kool vanasti ja tänapäeval).

Inimväärtused (heatahtlik ja tähelepanelik suhtumine kaaslastesse).

Pere eelarve (sissetulekud, väljaminekud, säästlik majandamine, lapse taskuraha).

Raamatud läbi aegade (õige hoidmine, kasutamine).

Eesti rahvariided (kandmise kultuur).

Vanavanemate tööriistad ja tarbeesemed (nende säilitamine tulevastele põlvedele)

Tähtpäevad ja riiklikud pühad.

Töölane karjäär.

Elukutsed (erinevad ametid, õppimis- ja valikuvõimalused).

Lapse eneseteostuse võimalused koolis ja koolivälises tegevuses.

Infotehnoloogia ja meediaõpetus.

Multifilmimaailm (tegelaskujude väljamõtlemine).

Turvalisus.

Perekond ja ühiskond (turvaline kodu)

Liiklusohutus, hädaabinumbrid, tuleohutus, ohud veekogu ääres, suitsetamine ja narkootikumide kahjulikkus.

Liiklusõpetus.

2.4.3. Pikemaajalised projektid ja õppeülesanded.

Õppeülesanded: koostada mappe, joonistada pilte, teha lühiuurimust, korraldada näitusi, läbi viia vestlusringe, teha küsitlust jne.:

Minu pere.

- pereliikmete tegevusalad;
- minu päevaplaan;
- pere traditsioonid.
- kuidas säästab minu pere raha, vett, elektrit jne.

Minu kodukoht.

- Kuusalu valla ajalugu.
- Kuusalu valla kuulsad inimesed minevikus ja tänapäeval.

Pühad ja tähtpäevad.

- traditsioonid.

3. Õpitulemused.

Eeldame, et õppeaasta lõpuks 2. klassi õpilane:

SUULINE ENESEVÄLJENDUS

- oskab väljendada oma mõtteid ja meeleolu;
- oskab end arusaadavalt väljendada suhtlusolukordades: palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine;
- kõneleb selgelt ja arusaadavalt ning kasutab keelekasutuse seisukohalt õigeid vorme;
- oskab avaldada oma arvamust ja seda põhjendada;
- oskab kuulata õpetaja ja kaaslaste kõnet ja sellele asjakohaselt reageerida;
- oskab selgitada kaaslastele lihtsamat mängu või tööjuhendit;
- oskab jaotada oma tähelepanu mitme tegevuse vahel;
- oskab tähelepanelikult kuulata jutustatavat ja ettelooetavat teksti;
- oskab jutustada läbielatud sündmusest;
- oskab peast esitada vähemalt kahte luuletust;
- oskab teha koostööd rühmas;

LUGEMINE (TÖÖ TEKSTIGA JA JUTUSTAMINE)

- tunneb ära muinasjutu, jutustuse, luuletuse, mõistatuse, vanasõna, kirja;
- oskab jaotada teksti tekstiosadeks;
- oskab koostada teksti põhjal küsimusi;
- oskab mõelda jutule algust ja lõppu;
- loeb ilmekalt, veatult ja vigadeta õpitud teksti ja saab aru õppimata tekstist;
- oskab lugeda dialoogi;
- oskab õpitud pala jutustada;
- oskab küsimuste toel arusaadavalt edasi anda õpitud pala, loetud raamatu või nähtud teatrietenduse sisu;
- mõistab loetu sisu ning oskab välja tuua olulist ning oskab vastata küsimustele;
- oskab parandada oma lugemisviga lauses, kui vastavale lausele tähelepanu juhitakse;
- märkab kaasõpilase lugemisviga ning oskab anda kaaslaste lugemisele omapoolset hinnangut;
- oskab töötada tekstiga eakohaste suuliste ja kirjalike tööjuhiste alusel;
- on lugenud 3-4(olenevalt mahust) Eesti või maailma lastekirjaniku teost;
- teab Eestis ilmuvaid lasteajakirju;
- oskab koostada lühemat suulist ja kirjalikku juttu pildiseeria ja küsimuste abil;
- loeb iseseisvalt lastekirjandust ja lasteajakirjandust;
- teab ja oskab kasutada laste teatmeteoseid;

KIRJUTAMINE JA KEELETEADMISED

- oskab eristada täis- ja kaashäälikut, häälikut, tähte, häälikuühendit, silpi, sõna, liitsõna, lauset;
- oskab suuliselt eristada täishäälikute ja sulghäälikute kolme pikkust ning kirjas märkida täishäälikute pikkust;
- oskab leida tekstist täishäälikuühendit ja kaashäälikuühendit;
- oskab kasutada suurt algustähte inimese, looma ja kooli nimes, tuntud kohanimes;
- oskab piiritleda lauset vastavalt lause sisule punkti või küsimärgiga;
- kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses teksti (25–30 sõna);
- oskab kirjutada ümberjutustust kuulnud või loetud teksti põhjal;
- oskab näidise järgi kirjutada ja paigutada paberile kirja ja õnnitlust;
- oskab kirjutada väikesi ja suuri kirjatahti õigesti seostega;
- oskab kirjutada loetava käekirjaga;
- oskab vihikusse paigutada tööd (jätta taandrida, kirjutada pealkirja, kuupäeva);
- oskab näidise järgi kirjutada vihikuetiketti;
- oskab täita õpilaspäevikut (kirjutada tunniplaani üks nädal ette, koduseid õppeülesandeid märkida);
- oskab teha ära kirja nii tahvlilt kui õpikust ja seda õigesti paigutada;
- teab peast tähestikku ja oskab kasutada lihtsamat sõnastikku.

3. KLASS

1. Eesti keele õpetuse eesmärgid.

Eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- õpib kasutama keelekasutuse seisukohalt õigeid vorme ning rikastab oma sõnavara;
- oskab käituda igapäevastes suhtlusolukordades;
- oskab eristada tekstiliike, teksti osi ja fraase;
- omandab vastavad keelemõisted;
- saab aru eakohasest tekstist;
- oskab selgelt ja arusaadavalt jutustada loetud teksti põhjal, igapäevastest sündmustest; looduses nähtust jne;
- oskab töötada eakohase tekstiga;
- loeb ilmekast ja soravalt õpitud pala ning oskab ilmekalt ja peast lugeda luuletust;
- loeb soravalt eakohast tundmatut teksti ning mõistab selle sisu;
- oskab jutustada loetud pala põhjal;
- oskab vastata küsimustele loetu põhjal ja tuua välja olulist;
- oskab oma mõtteid kirja panna kasutades õpitud keelereegleid;
- oskab kontrollida oma teksti arusaadavust ja õigsust;
- osaleb rühmatöös ja oskab teha iseseisvat tööd;
- omandab kirjatehnilise vilumuse;
- oskab kasutada raamatukogu.

3. klassis on 6 eesti keele tundi.

2. Õppesisu.

2.1. Teemad ja alateemad.

2.2. Põhimõisted.

SUULINE ENESEVÄLJENDUS

- jutustatava ja etteloetava teksti kuulamine;
- elamuste ja kujutluste väljendamine mängus ja sõnalises vormis;
- hääldamisharjutused;
- sõnatähenduste täpsustamine;
- sõnavara: vastandsõna, lähedase tähendusega sõna;
- laulumängud, matkimis- ja lavastusmängud;
- klassi ees esinemise harjutamine (luuletuste, roolimängude ja dramatiseeringute esitamine, jutustamine, tekstide ettelugemine, koduste tööde (õppeülesannete, projektide) tutvustamine);
- raamatu ja pala või kuulatu põhjal vestlemine, küsimuste esitamine, oma arvamuse ja suhtumise väljendamine nähtuste, inimeste ja tegevuste kohta, nende iseloomustamine. ning oma arvamuse põhjendamine;
- vestlemine olustikulistes situatsioonides (palumine, tänamine, küsimine, selgitamine, vabandamine);

- viisakusväljendite kasutamine igapäevases elus;
- enda arusaadav väljendamine;
- jutustamine sündmusest, loetust ja kuuldust, pildi ja pildiseeria järgi, küsimuste toel, etteantud teemal, filmi, televisiooni- ja raadiosaate põhjal;
- läbielatust jutustamine;
- kuuldu meeldejärmine info rühmitamise ja küsimuste abil;
- päheõpitud luuletuse mõtestatud esitamine.

LUGEMINE

- erinevate tekstiliikide häälega ja endamisi sorav ja ilmekas lugemine.
- erinevate tekstiliikide eristamine: muinasjutt, jutustus, luuletus, vanasõna, mõistatus, kiri, plaan, nimekiri, koogiretsept jne;
- raamatute lugemine ja vaatamine;
- jutustavate ja kirjeldavate ilukirjanduslike tekstide lugemine;
- teabe-, tarbe- ja sõnamänguliste tekstide, tõsielujuttude lugemine;
- rahvalaulude (folkloorsed lastelaulud ja laulumängud), vestete ja rahvajuttude (muinasjutud, muistendid, pajatused, naljad) lugemine;
- mõistatuste ja vanasõnade lugemine ning mõnede enamlevinenumate teadmine peast;
- dramatiseeringute lugemine ositi;
- loetu üle arutlemine, selle kohta küsimuste esitamine;
- ilukirjandustekstide mõtestatud häälega lugemine;
- lugemisvea parandamine;
- lugemisvilumuse kujundamine;
- tarbetekstide lugemine ja koostamine: teade, kutse, kiri, kava, õnnitlus ja retsept;
- ajalehe ja ajakirja tekstid ning nende lugemine;
- luuletuste ilmekas lugemine klassi ees, luuletuse sisu avamine õpetaja abiga; riimuvate sõnade leidmine;
- käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt, oma ja kaaslase vihikust;
- eakohaste tabelite, skeemide, plaanide lugemine ja nende põhjal ülesannete täitmine;
- piltjuttude lugemine;
- tööjuhendite lugemine, vastavalt sellele toimimine;
- sõnastiku ja teatmeteoste kasutamine kasutamise;
- raamatu sisukorra kasutamine;
- töötamine tekstiga eakohaste tööjuhiste alusel:
- loetu üle arutlemine, loetu kohta küsimuste esitamine ja küsimustele vastamine, küsimustele sobiva vastuslause ja palast enam meeldinud kohtade leidmine, loetu sisu edasiandmine küsimustele tuginedes;
- tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine,
- vastandsõnade eristamine;
- loo tegelaste ja koha määratlemine, tegelaste iseloomustamine ja võrdlemine;
- pala peamõtte selgitamine, olulise väljetoamine ja sõnastamine, pealkirja põhjendamine;
- kava järgi palast vastavate osade leidmine, teksti ja tekstiosade pealkirjastamine;
- kavastamiseks loetu mõtteline liigendamine õpetaja abiga, kavapunktide formuleerimine;

- Eesti ja maailma lastekirjanike teoste lugemine (E.Niit, U.Leies, L.Tungal, A.Reinla, A.Pervik, A.Kivirähk, J. Rannap, I.Maran, H.Käo, E.Raud, H.Mänd, L.Hainsalu, A.Lindgren, T.Jansson, E.B.White, E.Uspenski jne);
- kooliraamatukogu kasutamine.

KIRJUTAMINE

- oma mõtete kirjapanemine ning kirjutatu õigsuse kontrollimine enesekontrolli võtetega;
- ümberjutustuse kirjutamine ja vastavate lisaülesannete täitmine;
- sündmusest kirjutamine;
- isiku ja eseme kirjalik kirjeldamine.
- raamatute, lauamängude koostamine rühmatööna;
- näituste, laualehtede ja seinalehtede koostamine ühistööna;
- lugemise ja kirjutamise kavastamine, eesmärgistamine, kavandamine, liigendamine;
- etteütluse kirjutamine (kuni 40 sõna);
- loovtöö kirjutamine pildi, pildiseeria, küsimuste, kava ja tugisõnade abil;
- jutu kirjutamine läbielatust;
- fantaasiajutu kirjutamine;
- ümberjutustuse kirjutamine kuulnud või loetud teksti põhjal;
- kirja, teate, õnnitluse kirjutamine;
- vihiku kujundamine, teksti paigutamine lehele (A4), õpilaspäeviku täitmine,
- tahvli- ja õpikuteksti ära kiri, vältides ühe tähe kaupa kirjutamist;
- kirjatehnilised harjutused (õiged tähekujud, proportsioonid, ühtlane kirjarida, loetavus ja kirjatöö välimus);
- kirjatöö välimus, loetav käekiri;
- kirjutamine 20 joonega vihikusse ja üksiklehtedele, mis on koondatud mappi;
- kirjutusvahendiks tintenpen (sinine); korrektorpliatsit ei kasutata kontrolltöodes;
- raamatukogu kasutamine.

ÕIGEKIRI

- mõisted: häälik ja täht, täis- ja kaashäälik, silp, sõna, liitsõna, lause, jutuke;
- kirjalike keeleülesannete täitmine: lünk-, sobitus- ja valikülesanded, keelenähtuste võrdlemine, näidete leidmine, õpitavate keelenditega lausete koostamine jms);
- sõnatähenduste täpsustamine;
- lausete piiritlemine kirjalikus tekstis;
- kirjavahemärgid ja nende kasutamine;
- täishääliku ja suluta kaashääliku märkimine kirjas;
- sulghääliku õigekiri;
- kaashäälikuühendi õigekiri;
- *g, b, d* sõna alguses;
- *k, p, t* sõna alguses ning *s* ja *h* kõrval (reegel, erandlik rühm - liitsõnad);
- *i* ja *j* õigekirjareeglid;
- *h* sõna alguses;
- suur algustäht (isikunimed, kohanimed, raamatute pealkirjad, ajalehtede ja ajakirjade pealkirjad) ja väike algustäht (õppeainete, kuude, nädalapäevade ja ilmakaarte nimetustes);

- liitsõnad;
- tähestik (õppida pähe) ja selle kasutamine.
- tegusõna (terminid: pööramine, pööre, olevik ja minevik; tegusõna pööramine kindla kõneviisi olevikus ja minevikus);
- tegusõna pöördelõppude õigekiri;
- omadussõnad (leida tekstist, sobitada paaridesse antud nimisõnad ja omadussõnad, täita lünk sobiva omadussõnaga);
- nimisõnad (leida tekstist);
- ainsus ja mitmus;
- mitmuse nimetava lõpu õigekiri;
- asesõnad ja asesõnade erandlik õigekirjutus;
- silbitamine ja poolitamine;
- väit-, küsi- ja hüüdlause ja lause lõpumärgid;
- lihtlause ja liitlause (mõisted alus ja öeldis; lihtlause ja liitlause äratundmine tekstis; liht- ja liitlause laiendamine; liitlausete koostamine);
- koma tarvitamine *et, sest, kuid, ees* (kordamine);
- koma tarvitamine aga, siis, vaid ees; kes, mis, kuhu jt ees liitlauses;
- koma tarvitamine loetelus;
- sidesõnad, mis ei nõua koma,
- küsimuse esitamine lauses olevate sõnade kohta (kes?, mis?, kelle?, mille?, keda?, mida?, kuhu? kus?, kellega? millega?);
- lühendid: lk, tv, a, kl, tel, nr.

2.3. Arendatavad oskused.

Oskused:

- kuulamisoskus ning loovülesannete lahendamisoskus;
- oskus vestelda kuuldu, loetu ja nähtu põhjal;
- oskus lugeda ilmekalt, õiges tempos ja intonatsiooniga erinevaid tekste;
- oskus improviseerida;
- oskus leida tekstist olulist mõtet;
- jutustamisoskus teksti põhjal, illustratsiooni ja pildiseeria järgi;
- sõnamoodustamisoskus;
- oskus koostada ja esitada küsimust;
- oskus avaldada oma arvamust ning oskus seda põhjendada;
- oskus liigendada teksti osadeks;
- oskus hinnata enda ja kaaslaste lugemisoskust;
- oskus kirjutada kirjatehniliselt õigesti ja loetava käekirjaga;
- oskus rakendada keeleteadmisi tekstiloomes.
- kuulamisoskus ning loovülesannete lahendamisoskus;
- oskus vestelda kuuldu, loetu ja nähtu põhjal;
- oskus lugeda ilmekalt, õiges tempos ja intonatsiooniga erinevaid tekste;
- oskus improviseerida;

- oskus leida tekstist olulist mõtet;
- jutustamisoskus teksti põhjal, illustratsiooni ja pildiseeria järgi;
- sõnamoodustamisoskus;
- oskus koostada ja esitada küsimust;
- oskus avaldada oma arvamust ning oskus seda põhjendada;
- oskus liigendada teksti osadeks;
- oskus hinnata enda ja kaaslaste lugemisoskust;
- oskus rakendada keeleteadmisi tekstiloomes.

2.4. Integratsioonivõimalused teiste ainetega.

2.4.1. Teemad, mis on seotud teiste õppeainetega.

Elukeskkonnad.

Ilmastik.

Keskkonnaprobleemid.

Rahvakunst.

Kodu ja kodukoht.

Liiklus.

Viisakas käitumine. Klassi ja kooli reeglite tundmine ja täitmine.

Teabe hankimise erinevad võimalused.

Mina ja tervis.

Eesti riik ja naaberriigid.

2.4.2. Läbivate teemade käsitlemine.

Keskkond ja säästev areng.

Ilukirjanduslike tekstide lugemine, vanasõnad, mõistatused, luuletused, piltjutud, funktsionaalne lugemine, ümberjutustuste, etteütluste ja loovtööde kirjutamine, tekstide kuulamine, lavastusmängud, projekti tutvustamine, loodushälte kuulamine, vestlemine teemadel, mis on seotud looduskeskkonna, sotsiaalse keskkonna ja tehiskeskkonnaga. Eesmärgiks huvi äratamine looduse vastu, loodust säästva eluviisi tutvustamine, suhtlemisoskuse arendamine ja teadmiste omandamine.

Tööalane karjäär ja selle kujundamine.

Erinevaid ameteid kirjeldavate tekstide lugemine, rollimängud, töötamine tööjuhendite järgi, õpimapi koostamine ja esitlemine, pala tegelaste iseloomustamine, isku kirjeldamine kirjalikult, tarbeteksti koostamine, loovtööd, kuuldu meeldejätmise ja info rühmitamine, intervjuu erinevate ametite esindajatega, pildi joonistamine oma tulevikuelukutsest ning selle esitus. Õpilane osaleb klassi kutsesuunitluselastes ettevõtmistes, mõistab töö tähtsust, tunneb erinevaid ameteid ning oskab rääkida oma vanemate elukutsetest.

Turvalisus.

Ohutusteemaliste ja liiklusteemaliste tekstide lugemine, arutlused, vanasõnad, piltjutu koostamine, dramatiseeringute lugemine ja rollimängude mängimine; jutu kirjutamine, vestlused. Õpilane hakkab mõistma, et igaüks vastutab ise oma tegude eest ning et oskuslik käitumine on väga oluline ohuolukordades.

2.4.3. Pikemaajalised projektid ja õppeülesanded.

Õppeülesanded:

Kodukoha kuulsad paigad (mapp või näitus).

Kuulsad inimesed, kes on seotud Kuusaluga (mapp või näitus).

Klassiõhtu eeskava ettevalmistamine.

Klassi ajalehe koostamine.

Rahvakalendritähtpäevade kohta informatsiooni hankimine ja seinalehtede koostamine.

Eesti naaberriigid (õpimapp rühmatööna).

3. Eeldatav õpitulemus õppeaasta lõpuks.

3.klassi lõpetaja:

ENESEVÄLJENDUS

- oskab kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta arvamust avaldada;
- oskab kuulata eakohast teksti ja toimida saadud sõnumi kohaselt;
- oskab küsimuste toel arusaadavalt edasi anda õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi, teatrietenduse sisu;
- oskab koostada suulist ja kirjalikku juttu pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; mõelda jutule algust ja lõppu;
- oskab kõnes ja kirjas kasutada terviklauseid;
- oskab 1-2 luuletust peast esitada;
- oskab arusaadavalt jutustada läbielatud sündmustest;
- oskab end arusaadavalt väljendada suhtlusolukordades: palumine, küsimine, selgitamine, keeldumine, vabandamine, tänamine;

LUGEMINE JA TÖÖ TEKSTIGA

- loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt, õigesti ja sobiva intonatsiooniga;
- mõistab häälega ja endamisi lugedes teksti sisu, oskab vastata teemakohastele küsimustele;
- oskab töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- oskab eristada väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu;
- oskab leida lähedase ja vastandtähendusega sõnu;
- tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi; muinasjutu, mõistatuse, vanasõna; kirja;
- on lugenud esimese kolme õppeaasta jooksul vähemalt 12 Eesti ja väliskirjaniku teost;
- oskab loetud teostest kõneleda, küsimustele vastata;
- oskab loetust jutustada;

KIRJUTAMINE JA KEELETEADMISED

- eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, liitsõna, lauset;
- oskab kirjutada omasõnade algusse *k, p, t*, tuntumate võõrsõnade algusse *g, b, d*;
- oskab täis- ja suluta kaashäälikuid õigesti kirjas märkida;
- teab peast tähestikku ja oskab kasutada lihtsamat sõnastikku;
- oskab kirjas õigesti märkida käändsõna mitmuse nimetava lõppu ja tegusõna pöördelõppe;
- oskab kirjas õigesti märkida ainsuse sisseütleva, ilmaütleva ja kaasaütleva käände lõppu;
- oskab piiritleda lauset ja panna lauselõpumärke;
- oskab asesõnu õigesti kirjutada;
- oskab kasutada suurt algustähte lause alguses, inimese- ja loomanimeses ning tuntumates kohanimeses;
- oskab kirjutada etteütlemise järgi ja kontrollida kirjutatut näidise järgi;
- oskab parandada vigu korrektselt;
- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
- oskab tahvlilt ja õpikust ära kirjutada;
- oskab koostada kutset, õnnitlust;
- oskab teksti korrektselt paberile paigutada.

II KOOLIASTE

Õppetegevus

Sel kooliastmel taotletakse, et õpilasel kujuneks teadlik suhtumine oma kõnesse ja teiste kuulamise, oskus suhelda paindlikult, arvestades vestluspartnereid ja suhtlusolukordi. Lugemis- ja kirjutamisõpetus on orienteeritud lugemis- ja kirjutamisprotsessi mõistmisele ning tekstide koostamiseks vajalike oskuste omandamisele (kavandamine, eesmärgistamine, vormistamine jne). Tähtsal kohal on tekstitaju – neutraalse ja kujundliku keelekasutuse eristamine, nende otstarbe mõistmine jne. Õpilase keeleteadmisi avardatakse, kuid need jäävad rakenduslikeks.

Kuulamine:

- vahetu suulise esinemise kuulamine;
- ettelugemise ja jutustamise kuulamine;
- vestluse, arvamusalalduse, sõnavõtu kuulamine paaris ja rühmas;
- proosa-, luule-, draama-, meediateksti kuulamine;
- olulise teabe leidmine ja eristamine ebaolulisest, saadud teabe kasutamine;
- kuulatu meeldejäätmine, kuulatu üle arutlemine; esituse eakohane hindamine;
- suulise tööjuhendi järgimine.

Kõnelemine:

- kõnelemine mitmesugustes olukordades: sõbraga, täiskasvanuga, tuttavaga, võõraga; paaris, rühmas;
- vestluse alustamine, jätkamine ja lõpetamine;
- vestluspartnerite ja suhtlusolukorra arvestamine;
- jutustamine loetud või kuulatud teksti põhjal, pildist, sündmusest, nähtusest;
- tekstilähedane ja kokkuvõtlik jutustamine;

- loetu ja kuuldu üle arutlemine;
- pildi, eseme, sündmuse kirjeldamine, võrdlemine;
- elamuse, kujutluse väljendamine;
- rolli esitamine;
- luuletuse, dialoogi või proosakatkendi mõtestatud esitamine.

Lugemine:

- häälega lugemine: mõtestatus, selgus, sobiv intonatsioon; ettelugemine;
- ositi lugemine;
- oma lugemise jälgimine;
- fakti ja arvamuse eristamine;
- endamisi lugemine: eesmärgipärasus, mõtestatus, valikulisus;
- iseseisev töö tekstiga: küsimuste esitamine, neile vastamine, kirjaliku tööjuhendi järgimine;
- proosa-, luule-, draama-, meedia-, tarbe- ja teabeteksti lugemine;
- kirjandusliikide eristamine;
- teema, tegevuse koha ja aja määratlemine, tegelaste kirjeldamine ja iseloomustamine;
- luuletuse teema määratlemine, meeleolu kirjeldamine;
- juhendi lugemine ja selles sisalduva teabe mõistmine;
- tekstis numbriga väljendatud arvude ning õpitud lühendite lugemine ja seostamine kaastekstiga;
- tabeli lugemine ja mõistmine;
- teemakohase materjali leidmine teatmeteosest, raamatukogust;
- raamatu sisukorras orienteerumine.

Kirjutamine:

- jutustava, kirjeldava, iseloomustava, võrdleva ja arvamusteksti kirjutamine;
- dialoogi, juhendi, kuulutuse, reklaami kirjutamine;
- kirja kirjutamine; ümbriku vormistamine;
- elamuse, fantaasia põhjal kirjutamine;
- teksti põhjal kirjutamine: alguse või lõpu lisamine, laiendatud ja jutustaja isikut või tegevuse aega - muutev ümberjutustus;
- teksti eesmärgistamine, kavandamine, eeltöö kirjutamine, viimistlemine, vormistamine;
- käekirja loetavus, töö välimus; oma teksti kontrollimine.

4. KLASS

1. Eesti keele õpetuse eesmärgid.

Eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- kasutab suulises ja kirjalikus kõnes keelekasutuse seisukohalt õigeid vorme;
- omandab teksti ladusa ja vigadeta lugemise oskuse;
- tutvub erinevate lugemisstilidega;
- eristab õpitud tekstiliike;

- oskab jutustada loetu põhjal või antud teemal;
- oskab moodustada küsimusi loetu põhjal;
- kasutab iseseisvalt sõnaraamatuid ja teisi teatmeteoseid teabe hankimiseks;
- oskab koostada teadet, õnnesoovi, pikemat kirja ja jutukest;
- oskab kirjutada lihtsamat emakeelset teksti etteütlusena;
- tunneb emakeele põhimõisteid ning kirjutamisel järgib õpitud õige kirjareegleid;
- tunneb etiketti tava suhtluses;
- oskab näha probleeme ja neid sõnastada;
- kavandab oma tegevust iseseisvalt;
- orienteerub erinevates tundmaõpitud tekstiliikides;
- tunneb huvi eakohase lastekirjanduse vastu;
- oskab kuulata ja mõista erinevaid kõnelejaid.

4. klassis toimub 6 eesti keele tundi nädalas, s.o 210 tundi õppeaastas.

2. Õppesisu.

2.1. Käsitletavad teemad ja alateemad.

2.2. Põhimõisted.

SUULINE ENESEVÄLJENDUS (KUULAMINE JA KÕNELEMINE)

- vahetu suulise esinemise, ettelugemise ja jutustamise kuulamine;
- keel kui suhtlemisvahend; suhtlemine erinevates suhtlussituatsioonides; etikett ja selle kasutamine suhtlemisel;
- sõnavara rikastamine;
- kõne tempo, intonatsioon, rütm ja pausid;
- vestlused, arutelud ja intervjuud, kus arvestatakse erinevaid suhtluspartnereid ja suhtlustingimusi (rollimängud);
- piltlike tähendustega väljendite mõistmine ja kasutamine kõnes;
- samatähenduslike ja vastandtäheksade sõnade kasutamine kõnes;
- süžeeilise jutukese koostamine kasutades korrektseid liht- ja lihtsamaid liitlauseid;

LUGEMINE

- eakohaste tekstide latus ja ilmekas lugemine, oma lugemisvea parandamine, loetu mõistmine, peamise - eraldamine teisejärgulisest, pala põhiidee väljatoomine, kavastamine lausetena ja tekstilõikude pealkirjastamine;
- käekirjaliste tekstide lugemine;
- tarbeteksti (kiri, lühisõnum, juhend) lugemine ja kasutamine,
- teabetekstide (aimetekst, teatmeteose tekst, tabel) lugemine ning vajaliku informatsiooni leidmine;
- meediateksti (uudise, kuulutuse, reklaami, tele- ja raadiotekst) lugemine või kuulamine ning meediateksti kasutamine;

- kirjanduse mitmesuguste liikide (muinasjutt, luuletus, vanasõna, kõnekäänd, teabetekst, ilukirjanduslik jutustus, ajaleheartikkel) iseseisev lugemine ning loetu kokkuvõtlik edasiandmine, tegelaste iseloomustamine ja tegevustiku analüüsimine;
- tekstiautorid: Oskar Luts, A.Pohlak, A.Jaaksoo, V.Beekman, Leelo Tungal, A.Lindgren, A. A. Milne, Travers, J.K.Rowling, P. Johnson jt.
- lugemisstiilidega (kommunikatiivne lugemine, juhtiv lugemine, õpilugemine, loov lugemine) tutvumine;
- lasteajakirja lugemine ja tundmatute sõnade seletamine sõnaraamatu abil;
- näidend ja film kui kunstiliigid;
- uudiste, intervjuude ja kirjelduste lugemine ning analüüsimine;
- sõnaraamatute ja teatmeteoste kasutamine;
- raamatukogu kasutamine teabe saamiseks.

KIRJUTAMINE

- protsesskirjutamine (teksti loomine – kavandamine, eesmärgistamine, visandamine; teksti viimistlemine, keelekasutuse kontrollimine ja vigade parandamine; teksti esitamine;
- uudiste, intervjuude ja kirjelduste kirjutamine ning analüüsimine;
- ümberjutustuste ja loovümberjutustuste kirjutamine (70 kuni 90 sõna);
- süzeelise lühikirjandi kirjutamine;
- kirjandi koostamine pildiseeria põhjal, pildi või läbielatu põhjal kava abil (70 kuni 90);
- kirja, sõnumi, teate, kuulutuse ja reklaami kirjutamine;
- vigade analüüsimine ja nende parandamine.

ÕIGEKIRI

- lühikese, pika ja ülipika hääliku märkimine kirjas;
- kaashäälikuühendi märkimine kirjas;
- reeglierandlik ortograafia: -d s-i kõrval tegusõna minevikuvormis;
- tuntumate võõrsõnade ortograafia: g,b,d, sõna alguses, võõrhäälikute märkimine;
- i ja j õigekiri;
- sõnade silbitamine ja poolitamine;
- nimi- ja omadussõna;
- nimisõnade ainsus ja mitmus;
- tegusõna;
- tegusõna olevik ja minevik;
- sidesõnad, nende tähendus ja koma tarvitamine;
- liitsõna lihtsamaid juhte;
- häälikuortograafia sõnade liitumise piiril;
- koondlause, koma kasutamine selles;
- kahest lihtlausest koosnevad liitlauseid;
- otsekõne (pärast saatelauset), selle ortograafia: kaksikpunkt ja jutumärgid;
- otsekõnega lausete moodustamine;
- suur algustäht kohanimes (mäed, jõed, järved) ja üldtuntud perioodiliste väljaannete pealkirjades;
- lühendid;

- etteütluste kirjutamine 65 kuni 70 sõna;
- vigade analüüsimine ja parandamine;
- nimekirja koostamine tähestikulises järjekorras.

KIRJATEHNIKA

- 20 joonega vihiku kasutuselevõtmine;
- ühtlane kirjarida ja kirjakallak;
- ovaalsete tähtede ratsionaalsem seostamine
- individuaalne kirjarütm;
- teksti kirjutamine ja paigutamine joonteta paberile (formaad A4);
- postkaardile ja ümbrikule kirjutamine;
- teate, kuulutuse kirjutamine kasutades erineva kirjastiili ja suurusega käekirja;
- laualehe koostamine teatud teemal või klassilehe koostamine;
- harjutused kirjavigade kõrvaldamiseks;
- käekirja ja teiste õppeainete kirjalike tööde ning õpilaspäevikute analüüs;
- hinnangu andmine oma tööle (töö välimus, kirja kallak, suurusuhted, tähevormide õigsus jne).

2.3. Arendatavad oskused.

Oskused:

- oskus vaadelda, vestelda ja jutustada õpetajapoolse abita;
- oskus vestelda erivevate partneritega ja mitmesugustes situatsioonides;
- eakohase teksti ladus ja ilmekas lugemisoskus;
- teksti sisu mõistmine;
- süzeelise tervikteksti koostamisoskus;
- oskus töötada teabetekstiga kirjalike tööjuhiste alusel;
- oskus koostada mõistekaarti ja ideekaarti;
- oskus valida sobivat lasteraamatut soovitusel alusel;
- oskus kasutada sõnaraamatuid ja lastele mõeldud teatmeteoseid info hankimiseks;
- oskus koostada süzeeline terviktekst ja kirjalik ümberjutustus 70 kuni 90 sõna;
- oskus kavandada teksti, eesmägistada kirjutamist ja visandada teksti;
- oskus kasutada kirjutamisel õpitud õigekirjareegleid;
- oskus parandada ja analüüsida oma vigu keelereeglite abil;
- oskus kirjutada loetavat (kirjatehnilist) kirjalikku teksti.

2.4. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.

II. kooliastmel on kõnelema ja kuulama õpetamisel keskseks tegevuseks suhtlemine, mida tuleb arendada peale emakeele kõiges teistes ainetundides. Suhtlemisõpetuse eesmärgik on tunnustada ja väärtustada erisuguseid arvamusi ning keelekasutust. Keelekasutus ja suhtlemine on oluline koostisosa kõigis õppeainetes, kus tuleb tähelepanu pöörata erinevate tekstiliikide lugemisele, mõistmisele ja loomisele, korrektsele ja täpsele väljendamisega, teabe

hankimise, korrastamise ja kasutamise võimalustele, suhtlemisele rühmas, töökava koostamisele jm.

Projektide ja uurimustööde koostamisel on õpilastel võimalik rakendada mitmes aines omandatud teadmisi ja oskusi.

2.4.1. Teemad, mis on seotud teiste õppeainetega.

Eestimaa loodus ja inimesed.

Liiklusõpetus.

Keskkonnakaitse.

Riiklikud pühad ja tähtpäevad.

2.4.2. Läbivate teemade käsitlemine.

Keskkond ja säästev areng.

Erinevate tekstide lugemine, vestlemine, arutelud, rollimängud, loovtööde kirjutamine.

Teemad: Koduloomad. Lemmikloom. "Punase raamatu" loomad. Looduse saastamine (heitgaasid). Arvuti ja tervis. Inimene ja raha. Väärtushinnangud. Tunne iseennast. Täiskasvanute maailm (kui ma oleksin lapsevanem). Õppimine. Kuidas õppida? Filmikunst.

Tööalane karjäär.

Erinevate tekstide lugemine, vestlused, rollimängud, intervjuu tegemine, teabe otsimine, enesehindamine, töötulemuste analüüsimine, loovtööde kirjutamine.

Teemad: Tunne iseennast. Täiskasvanute maailm. Mitmesuguste ametite tutvustamine.

Infotehnoloogia ja meediaõpetus.

Tekstide lugemine, teabe otsimine, referaadi kirjutamine, vestlused ja loovtööd.

Teemad: Arvuti kasutamine. Tutvumine filmimaailmaga.

Turvalisus

Tekstide lugemine, vestlused, arutelud, teabe hankimine, rollimängud, loovtööd.

Käitumiskultuur. Ohuolukorrad, nende märkamine ja käitumine ohuolukordades. Oskab vältida iseenda sattumist ohuolukorda. Kodumasinade kasutamine. Tervistkahjustavad ained ja nende mõju inimesele. Liiklemine tänaval jalakäijana ja jalgratturina. Liiklusmärgid.

2.4.3. Pikemaajalised projektid ja ülesanded.

Õppeülesanded:

- intervjuu koostamine ja läbiviimine ning üleskirjutamine;
- omaloominguline jutuke, luuletus või muinasjutt kasutades protsessikirjutamist;
- klassilehe koostamine (rühmatööna);
- laualehe koostamine õpilasele huvipakkuval teemal.

3. Eeldatav õpitulemus õppeaasta lõpuks.

Eeldame, et õppeaasta lõpuks 4.klassi õpilane:

- loeb ladusalt ja vigadeta eakohast teksti;
- jutustab seotud teksti loetu põhjal või antud teemal;
- oskab moodustada küsimusi loetu põhjal;
- oskab väljendada oma arvamust mingist sündmusest või probleemist;
- tunneb õpitud tekstiliike;
- eristab erinevaid kirjandusliike;
- kasutab iseseisvalt sõnaraamatuid ja teisi teatmeteoseid info hankimiseks;
- oskab raamatukogust leida vajalikku materjali;
- kuulab ja mõistab erinevaid kõnelejaid;
- kirjutab lihtsamat emakeelset teksti (etteütlus, ümberjutustus, lühikirjand, teade, kiri), mis on loetav ja arusaadav ka teistele;
- valdab kirjutamisprotsessi põhilisi etappe (teksti kavandamine, kirjutamine, viimistlemine);
- oskab võrrelda enese ja kaaslaste kirjanduslikke katsetusi ja teisi kirjatöid;
- tunneb etiketti tava-suhtluses.

5. KLASS

1. Eesti keele õpetuse eesmärgid.

Eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- kasutab suulises ja kirjalikus kõnes keelekasutuse seisukohalt õigeid vorme;
- omandab teksti ladusa ja vigadeta lugemise oskuse;
- oskab jutustada loetu põhjal või antud teemal;
- oskab moodustada küsimusi loetu põhjal;
- kasutab iseseisvalt sõnaraamatuid ja teisi teatmeteoseid teabe hankimiseks;
- oskab koostada teadet, õnnesoovi, pikemat kirja ja omaloomingulistjutukest ja luuletust;
- oskab kirjutada lihtsamat emakeelset teksti etteütlusena;
- tunneb eesti keele põhimõisteid ning järgib kirjutamisel õpitud õigekirjareegleid;
- tunneb ja kasutab etiketti tava-suhtluses;
- oskab näha probleeme ja neid sõnastada;
- kavandab oma tegevust iseseisvalt;
- orienteerub erinevates tundmaõpitud tekstiliikides;
- tunneb huvi eakohase lastekirjanduse vastu;
- oskab kuulata ja mõista erinevaid kõnelejaid.

5. klassis toimub 6 eesti keele tundi nädalas, s.o 210 tundi õppeaastas. Emakeeles on eraldi lugemise ja keeleõpetuse tund. Lugemise tunde on nädalas 2 tundi, keeleõpetusetunde 3

tundi. 1 tund nädalas on on ette nähtud kirjalike kontrolltööde või loovtööde tegemiseks. Lugemise tunnis toimuvad tegevused: lugemine, kirjanduspalade ja -teoste arutelud, töö erinevate tekstidega. Keeleõpetuse tundide raames tehakse ka loovtöid, kirjatehnilisi harjutusi ja analüüsitakse käekirja.

2. Õppesisu.

2.1. Käsitletavat teemad ja alateemad.

2.2. Põhimõisted.

SUULINE ENESEVÄLJENDUS

- pantomiim ja rollimängud; improvisatsioonid, nuku- ja lastenäidendite lavastamine;
- süveneva raskusastmega tekstide kuulamine (raadio, televisioon, video, vahetu suuline esinemine) ja nende arutelud;
- töö kuulnud ja loetud tekstiga (küsimuste esitamine, arutlemine jne);
- intervjuu tegemine;
- suhtlusetiki tundmine (rollimängud);
- infoedastus kõnes;

KIRJANDUS

- ilukirjanduse eripära;
- kujundiline keel;
- tõepärasus ja fantaasia;
- rahvalaul, rahvajutt, rahvaluule lühivormid;
- proosa: ajalooline jutustus, seiklusjutt, kriminaaljutt, fantaasiajutt, loomajutt; humoresk, anekdoot, naljand;
- luule: luuletus;
- draama: näidend;
- õpilaste omalooming;
- mõisted: rahvalaul; muinasjutt, muistend, kõnekäänd, naljand; jutustus, seiklusjutt; luuletus; riim; kujund; võrdlus, kordus, teema, näidend, vaatus; film, seriaal.

TEKSTIÕPETUS

- teksti adressaat ja eesmärk suulises ja kirjalikus suhtluses.
- vestlus, arvamusavaldus, teabe edastamine.
- tarbetekst: kiri, lühisõnum, juhend.
- tarbeteksti kasutamine.
- teabetekst: aimetekst, teatmeteose tekst, tabel.
- teabeteksti kasutamine.
- meediatekst: uudis, kuulutus, reklaam, tele- ja raadiotekst.
- meediateksti kasutamine.
- teksti peamõte.
- teksti kavandamine.
- tekstiloomine: kiri, sõnum, iseloomustus, jutt, kirjeldus, arvamus, dialoog, kuulutus, reklaam.

LUGEMINE

- pikemate ja komplitseeritumate jutustavate ning kirjeldavate tekstide lugemine vaikselt, poole häälega ja ettelugemisena;
- tekstiautorid: Loetavad ja tunnis käsitletavad kirjanduse eri liike ja žanreid esindavad tekstid valitakse eesti ja väliskirjanike loomingu: Friedrich Reinhold Kreutzwald, Oskar Luts, Harri Jõgisalu, Eno Raud, Aino Pervik, Silvia Rannamaa, Silvia Truu, F.R. Fahlmann, H.Väli, E. ja T. Väli, A.Kivirähk, I.Lember, H.Pukk; Astrid Lindgren, Mark Twain jt.
- lugemistehnika treening; teksti adekvaatne lugemine;
- oma lugemise jälgimine, lugemisvea parandamine ja lugemisoskuse analüüsimine;
- dialoogide ja dramatiseeringute lugemine osalistega;
- proosa-, luule-, meedia-, teabe- ja tarbeteksti lugemine;
- kirjandusliikide eristamine;
- teema, tegevuse koha ja aja määratlemine, tegelaste kirjeldamine ja iseloomustamine;
- luuletuse teema määratlemine, meeleolu kirjeldamine;
- tööjuhendi lugemine ja selles sisalduva teabe mõistmine;
- tabelite, skeemide ja diagrammide lugemine ja mõistmine;
- teabe leidmine teatmeteostest, Internetist;
- raamatu sisukorras orienteerumine;
- raamatukogu kasutamine.

KIRJUTAMINE

- jutustavate, kirjeldavate ja arvamustekstide kirjutamine;
- teate, kuulutuse ja reklaami kirjutamine;
- kirja kirjutamine, ümbriku vormistamine;
- tarbeteksti kasutamine;
- fantaasiajutu kirjutamine;
- teksti põhjal kirjutamine (teksti alguse või lõpu lisamine, teksti jälgendamine jne);
- seina- ja laualehtede koostamine;
- tekstide kirjutamine ja lugemine kui protsess (teksti kavandamine, eeltööd, lugemine/kirjutamine, viimistlemine, kontrollimine, puhtand);
- kirjutamistehnika treening; käekirja loetavus, töö välimus; oma kirjatöö kontrollimine ja vigade parandamine; käekirja analüüsimine;
- teatmeteoste kasutamine: vajaliku info leidmine, märkmete tegemine, referaadi koostamine.

ÕIGEKIRI

- tähestikuline järjestamine;
- helilised ja helitud häälikud;
- hääliku pikkuse ja kaashäälikuühendi märkimine kirjas koos kõrvalekalletega põhireeglitest;
- *i* ja *j*, sõnaalgulise *h* õigekirjutus;
- *b*, *d*, *g*, *f*, *š*, *ž* tuntumates võõrsõnades;
- suur ja väike algustäht koha- ja isikunimedes, ajalehtede, ajakirjade ja teoste pealkirjades; keelte ja rahvuste nimetuste, tähtpäevade kirjutamisel, ajaloosündmuste märkimisel.

- liitsõna õigekirjutus;
- sõnade poolitamine;
- käändsõna kokku- ja lahkukirjutamise põhijuhtumid: nimisõna ja nimisõna, omadussõna ja nimisõna; kohanimed kokku- ja lahkukirjutamine;
- tavalühendid;
- käändsõnad, käänete kasutusvõimalusi;
- lihtlause ja liitlause;
- osalause piir ja selle tähistamise võimalused;
- kirjavahemärkide kasutamine loetelus ja liitlauses järjestikuse asetusega osalause puhul;
- sidesõna ja siduv ase- ning määrsõna osalause alguses;
- otsekõne ja selle kirjavahemärgid;
- ütte kirjavahemärgid;
- sõnavara: eakohased võõrsõnad, sünonüümid;
- sagedasemate võõrsõnade tähendus;
- sõnade mitmetähenduslikkus;
- sõnaraamatu kasutamine: sõna tähendus ja õigekirjutus.

2.3. Arendatavad oskused.

Oskused:

- jutustavate ja kirjeldavate tekstide lugemisoskus ning nende sisu mõistmine;
- tarbetekstide ja sõnamänguliste tekstide lugemisoskus ning nende tõlgendamisoskus;
- dialoogide esitamisoskus;
- dramatiseerimisoskus;
- oskus iseseisvalt valida sobiv lugemistekst;
- teksti ilmeka lugemisoskus;
- jutustavate ja kirjeldavate tekstide loomisoskus;
- ortograafilised teadmised ja nende kasutamisoskus kirjutamisel;
- kavandamisoskus;
- eesmärgi seadmisoskus;
- sõnaraamatute ja teiste teatmeteoste kasutamisoskus;
- kirjatehnilised oskused;
- loetu või kuulatu edastamisoskus;
- info edastamisoskus;
- mõtete esitamisoskus ja selgitamisoskus;
- tööjuhustest arusaamisoskus;
- koostööoskus.

2.4. Integratsioonivõimalused teiste ainetega.

II. kooliastmel on kõnelema ja kuulama õpetamisel keskseks tegevuseks suhtlemine, mida tuleb arendada peale eesti keele kõiges teistes ainetundides. Suhtlemisõpetuse eesmärgik on tunnustada ja väärtustada erisuguseid arvamusi ning keelekasutust. Keelekasutus ja suhtlemine on oluline koostisosa kõigis õppeainetes, kus tuleb tähelepanu pöörata erinevate tekstiliikide lugemisele, mõistmisele ja loomisele, korrektsele ja täpsele väljendamisole, teabe

hankimise, korrastamise ja kasutamise võimalustele, suhtlemisele rühmas, töökava koostamisele jm.
Projektide ja uurimustööde koostamisel on õpilastel võimalik rakendada mitmes aines omandatud teadmisi ja oskusi.

2.4.1. Teemad, mis on seotud teiste ainetega.

Eesti riik.
Eesti ajalugu.
Eestimaa loodus, inimesed ja kultuuriväärtused.
Liiklus.
Euroopa Liit.
Keskkonnakaitse.
Infoühiskond.

2.4.2. Läbivate teemade käsitlemine.

Keskkond ja säästev areng

Inimestevahelised suhted. Probleemide lahendamine.
Muinasjutt ja tegelikkus.
Eestlaste elust enne ja nüüd. Leivategu vanasti ja nüüd.
Jõulude tähtsus inimeste elus.
Töö ja tasu.
Emakeel kui suhtlusvahend. Ajakirjandus. Ilukirjandus. Film. Muinasjutud õpetavad.
Eestimaa kultuuriloolised paigad.

Töölane karjäär

Töö tähtsus inimese elus. Kõik ametid on auväärased. Mida peavad teadma ja oskama erinevad ametimehed.

Turvalisus

Riik ja mina.
Inimestevahelised suhted.
Liiklusõpetus.
Ohuolukorrad ja nendes käitumine.

2.4.3. Pikemaajalised projektid.

Makett/õpimapp Eesti talu/linnus/keskaegne linn.
Koostada raamat/plakat "Inimene ja tervis".
Õpimapp: Eesti muinasaeg.
Õpimapp (valida üks teema): "Vesi ja õhk", "Energia" või "Maailmaruum"/Ökokratt.
Artikkel kooli/klassi ajalehte. Klassilehe koostamine.
Omalooming: muinasjutt, jutt või luuletus.

3. Õpitulemused.

5. klassi lõpetaja:

- tunneb lauses ära tegevust ja selle osalisi ning asjaolusid tähistavad keeleüksused ja teab nendevahelisi seoseid;
- tunneb käänd- ja pöörsõnade olemust ja muutumist; sidesõnade tähendust; ainsust ja mitmust; olevikku ja minevikku; isikulisust ja umbisikulisust;
- teab, kuidas väljendatakse otsesust ja kaudsust;
- tunneb ära autori- ja tegelaskõne piirid;
- tunneb võõrhäälikuid ja võõrsõnade muid tunnuseid;
- oskab leida sünonüüme ja neid tekstis kasutada;
- teab võõrsõnu õpitu piires, oskab neid õigesti kasutada ja omasõnagasobivalt vahetada;
- oskab kasutada koma;
- järgib oma tekstis põhilisi ortograafiareegleid;
- oskab kirjas õigesti märkida häälikupikkust, I ja j ning sõnaalgusliid h;
- oskab rakendada kaashäälikuühendi põhireegleid;
- oskab sõnu poolitada;
- oskab nimisõna kokku- ja lahkukirjutust tüüpjuhtumel;
- oskab kasutada suurt algustähte nimedes, teoste ja perioodiliste väljaannete pealkirjades, ajaloosündmuste märkimisel;
- oskab kasutada tavalühendeid;
- oskab sõnastikust leida oma- ja võõrsõnade tähendust ja õigekirjutust;
- oskab leida sünonüüme,
- tunneb lausete suhtluseesmärke;
- tunneb suulise ja kirjaliku suhtlemise erinevusi;
- eristab kunstilisi, teabe- ja tarbetekste;
- eristab õpitud kirjandusliike;
- tunneb seiklusjutu, ajaloolise jutu ja kriminaaljutu iseloomulikke jooni;
- oskab lauseid arusaadavaks tekstiks siduda;
- oskab suhelda nii eakaaslaste, nooremate laste kui ka täiskasvanutega;
- oskab jutustada ja kirjutada sündmusest, kirjeldada ja väljendada oma arvamust, anda infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt;
- oskab esitada kunstilisi tekste ning väljendada nendega seoses oma arvamusi ja muljeid;
- loeb raskusteta; oskab kuulnud ja loetut rakendada, tekstidest vajalikku infot leida;
- valdab kirjutamisprotsessi põhilisi etappe (teksti kavandamine, teksti kirjutamine, teksti viimistlemine);
- oskab võrrelda enese ja kaaslaste kirjanduslikke katsetusi jm. kirjatöid;
- oskab kasutada sõnastikke jt. teatmeteoseid;
- oskab raamatukogust leida vajalikku materjali.

6. KLASS

Õppetegevus

Kuulamine:

- vestluse, aramusavalduse, sõnavõtu kuulamine paaris ja rühmas;
- proosa-, luule-, draama-, meediateksti kuulamine;
- olulise teabe leidmine ja eristamine ebaolulisest, saadud teabe kasutamine;

- kuulatu meeldejätmise, kuulatu üle arutlemise; esituse eakohane hindamine.

Kõnelemine:

- kõnelemine mitmesugustes olukordades: sõbraga, täiskasvanuga, tuttavaga, võõraga; paaris, rühmas;
- vestluspartnerite ja suhtlusolukorra arvestamine;
- pildi, eseme, sündmuse kirjeldamine, võrdlemine;
- elamuse, kujutluse väljendamine;
- rolli esitamine;
- luuletuse, dialoogi või proosakatkendi mõtestatud esitamine.

Lugemine:

- proosa-, luule-, draama-, meedia-, tarbe- ja teabeteksti lugemine;
- kirjandusliikide eristamine;
- tekstis numbriga väljendatud arvude ning õpitud lühendite lugemine ja seostamine kaastekstiga;
- tabeli lugemine ja mõistmine;

Kirjutamine:

- jutustava, kirjeldava, iseloomustava, võrdleva ja arvamusteksti kirjutamine;
- dialoogi, juhendi, kuulutuse, reklaami kirjutamine;
- teksti põhjal kirjutamine: alguse või lõpu lisamine, laiendatud ja jutustaja isikut või tegevuse aega - muutev ümberjutustus;
- teksti eesmärgistamine, kavandamine, eeltöö kirjutamine, viimistlemine, vormistamine;
- käekirja loetavus, töö välimus; oma teksti kontrollimine.

1. Eesti keele õpetuse eesmärgid.

Eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- austab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat;
- arendab kriitilist mõtlemist ja analüüsioskust;
- väärtustab head keeleoskust eneseväljendus- ja suhtlusvahendina;
- arendab oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust, omandab õigekirjaoskuse;
- õpib mõtestatult lugema ja kirjutama eri liiki tekste;
- loeb eakohast väärtkirjandust, kujundab selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi, rikastab oma mõttemaailma;
- arendab kirjanduse mõistmist, kujutlusvõimet, loovust ja kunstimaitset;
- huvitub ilukirjandusest ja paikkonna kultuurist;
- õpib hankima teavet erinevatest allikatest; harjub kasutama sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

2. Õppeaine sisu.

2.1. Teemad, alateemad ja mõisted.

Õigekeelsus

Helilised ja helitud häälikud. Hääliku pikkuse ja kaashäälikuühendi märkimine kirjas koos kõrvalekalletega põhireeglitest. Käändsõna kokku- ja lahkukirjutamise põhijuhtumid: nimisõna ja nimisõna, omadussõna ja nimisõna; kohanimede kokku- ja lahkukirjutamine. Pöörd sõna lahkukirjutamine muudest sõnadest. Arvsõna kokku- ja lahkukirjutamine. Arvsõna ja kuupäeva märkimine. Tavalühendid. Käändsõnad. Käänete kasutusvõimalusi. Käändsõna veakriitilisi vorme. Ühildumine. Omadussõna võrdlemine. Pöörd sõna. Pöörd sõnavormide (aegade, tegumoodide ja kõneviiside, käändeliste vormide) kasutamise võimalusi. Sidesõna ja siduv ase- ning määrsõna osalausete alguses. Otsekõne ja selle kirjavahemärgid. Ütte kirjavahemärgid. Sõnavara: eakohased võrd sõnad, sünonüümid, antonüümid, fraseologismid. Sagedasemate võrd sõnade tähendus. Sõnade mitmetähenduslikkus. Sõnaraamatu kasutamine: sõna tähendus ja õigekirjutus.

Tekstiõpetus

Teksti adressaat ja eesmärk suulises ja kirjalikus suhtluses. Vestlus, aramusavaldu, teabe edastamine. Tarbetekst: kiri, lühisõnum, juhend. Tarbeteksti kasutamine. Teabetekst: aimetekst, teatmeteose tekst, tabel. Teabeteksti kasutamine. Meediatekst: uudis, kuulutus, reklaam, tele- ja raadiotekst. Meediateksti kasutamine. Teksti peamõte. Teksti kompositsioon. Teksti kavandamine. Tekstiloom: kiri, sõnum, iseloomustus, jutt, kirjeldus, aramus, dialoog, kuulutus, reklaam. Mõisted: aramus, kirjeldus, iseloomustus, fakt, juhend, teatmeteos, tabel, kuulutus.

Kirjandus

Filmikunst. Proosa: ajalooline jutustus, seiklusjutt, kriminaaljutt, fantaasiajutt, loomajutt; humoresk, anekdoot, naljand. . Luule: luuletus, valm. Draama: näidend. Õpilaste omalooming. Mõisted: rahvalaul; muinasjutt, muistend, kõnekäänd, naljand; jutustus, seiklusjutt; luuletus, valm; riim; kujund; võrdlus, kordus, teema, näidend, vaatus; film, seriaal.

Loetavad ja tunnis käsitletavad kirjanduse eri liike ja žanreid esindavad tekstid valitakse eesti ja väliskirjanike loomingu: Jaan Rannap, Harri Jõgisalu, Eno Raud, Aino Pervik, Janno Põldma, Eduard Bornhöhe, Enn Kippel, F.R. Faehlmann või teised; Astrid Lindgren, Mark Twain, , Selma Lagerlöf, Ferenc Molnár, John Ronald Reuel Tolkien, Lewis Carroll, Alan Alexander Milne, Jules Verne või teised.

Autorid ja iseseisev lugemine

A. Lindgren "Meisterdetektiiv Kalle Blomkvist"

E. Kippel "Meelis"

F. Molnar "Pal-täna va poisid"

M. Twain "Tom Sawyeri seiklused"

J. Krüss "Timm Thaler ehk müüdud naer"

või muu autori teos uuemast kirjandusest õpilaste omal valikul.

2.2. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega

Eesti keele õpetamine on seotud ajaloo (ajalooliste sündmuste mõju kultuurile, kohanimede ja ajaloosündmuste õigekiri), geograafia (reisikirjad, kohanimede õigekiri), võõrkeelte (otse- ja kaudkõne, sõnajärg, võõrsõnad) ja kunstiõpetusega (ülevaade kunstivooludest).

2.2.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.

Keskkond ja säästev areng

Õpitakse loodustüürike, harjutuste ja loovülesannete kaudu mõisima looduse kaitsmise ja hoidmise vajadust.

Turvalisus

Kirjanduses ja tekstiõpetuses juhatakse kodumaa- ja koduteemaliste loovtööde kaudu tähelepanu noorteprobleemidele, kooli- ja perevõgivalle (sari, Teravik“)

Infotehnoloogia ja meediaõpetus

Õpitakse arvutikirja. Iseseisvate uurimistööde ja referaatide jaoks otsitakse materjali Internetist ja meediast.

2.2.2. Pikemaajalised õppeülesanded ja projektid

Referaatide, arutluste ja projektide koostamine.

3. Õpitulemused.

6. klassi lõpetaja:

- oskab kirjas õigesti märkida häälikupikkust, *i* ja *j*, sõnaalgulist *h*;
- oskab rakendada kaashäälikuühendi põhireegleid;
- oskab sõnu poolitada;
- oskab nimisõna kokku- ja lahkukirjutust tüüpjuhtumil;
- oskab kasutada suurt algustähte nimedes, teoste ja perioodiliste väljaannete pealkirjades, ajaloosündmuste märkimisel;
- oskab kasutada tavalühendeid;
- teab või oskab vajadusel sõnastikust leida oma- ja võõrsõnade tähendust ja õigekirjutust;
- oskab leida sünonüüme ja neid tekstis korduste vältimiseks kasutada;
- tunneb tekstist ära nimi-, omadus-, arv-, ase- ning tegusõnad; oskab õigesti kasutada käände- ja pöördvorme, ainsust ja mitmust, olevikku ja minevikku;
- oskab kasutada omadussõnade keskvoorret ja *kõige*-ülivõrret;
- oskab moodustada ja kirjavahemärgistada lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
- oskab siduvaid sõnu õigesti lauses kasutada;
- oskab otsekõnet ja ütet kirjavahemärgistada;
- oskab jutustada ja kirjutada sündmusest; kirjeldada; väljendada oma arvamust; edastada teavet selgelt ja ühemõtteliselt; eristada tõepärasest fantaasiast;
- oskab koostada kirja; vormistada ümbrikku;

- oskab vestlust alustada, kaasvestlejat kuulata ja keskustelu sobivalt jätkata,
- oskab loetust ja kuuldust olulist leida, seda oma sõnadega edasi anda ning saadud teavet kasutada;
- oskab tekstiga iseseisvalt töötada: esitada teksti kohta küsimusi, küsimustele teksti põhjal vastata;
- oskab lugemispala kavastada;
- oskab teksti ette lugeda, jutustada tekstilähedaselt ja kokkuvõtlikult;
- oskab pildi põhjal jutustada ja pilti kirjeldada;
- oskab lihtsa tabeli sisu sõnadega kokku võtta;
- eristab uudist ja reklaami;
- oskab nimetada vähemalt 12 eesti ja väliskirjanikku, on igaühelt lugenud vähemalt ühe teose;
- teab muinasjutu, muistendi, kõnekäänu, valmi, seiklusjutu iseloomulikke jooni;
- oskab eristada kirjandusliike: proosa, luule, draama;
- oskab sõnastada luuletuse teemat, kirjeldada meeleolu;
- oskab esitada luuletust või proosakatkendit; esineda dialoogis;
- vormistab kirjalikud tööd korrektselt;
- oskab leida raamatukogust soovitud raamatut.

EESTI KEEL JA KIRJANDUS

III KOOLIASTE

Õppetegevus

Sel kooliastmel taotletakse, et õpilasel kujuneks teadlik suhtumine oma kõnesse ja teiste kuulamise, oskus suhelda paindlikult, arvestades vestluspartnereid ja suhtlusolukordi. Lugemis- ja kirjutamisõpetus on orienteeritud lugemis- ja kirjutamisprotsessi mõistmisele ning tekstide koostamiseks vajalike oskuste omandamisele (kavandamine, eesmärgistamine, vormistamine jne). Tähtsal kohal on tekstitaju – neutraalse ja kujundliku keelekasutuse eristamine, nende otstarbe mõistmine jne. Õpilase keeleteadmisi avardatakse, kuid need jäävad rakenduslikeks.

Kuulamine:

- vahetu suulise esinemise kuulamine;
- ettelugemise ja jutustamise kuulamine;
- vestluse, arvamuseavalduse, sõnavõtu kuulamine paaris ja rühmas;
- proosa-, luule-, draama-, meediateksti kuulamine;
- olulise teabe leidmine ja eristamine ebaolulisest, saadud teabe kasutamine;
- kuulatu meeldejäätmine, kuulatu üle arutlemine; esituse eakohane hindamine;
- suulise tööjuhendi järgimine.

Kõnelemine:

- kõnelemine mitmesugustes olukordades: sõbraga, täiskasvanuga, tuttavaga, võõraga; paaris, rühmas;
- vestluse alustamine, jätkamine ja lõpetamine;
- vestluspartnerite ja suhtlusolukorra arvestamine;
- jutustamine loetud või kuulatud teksti põhjal, pildist, sündmusest, nähtusest;
- tekstilähedane ja kokkuvõtlik jutustamine;
- loetu ja kuuldu üle arutlemine;
- pildi, eseme, sündmuse kirjeldamine, võrdlemine;
- elamuse, kujutluse väljendamine;
- rolli esitamine;
- luuletuse, dialoogi või proosakatkendi mõtestatud esitamine.

Lugemine:

- häälega lugemine: mõtestatus, selgus, sobiv intonatsioon; ettelugemine;
- ositi lugemine;
- oma lugemise jälgimine;
- fakti ja arvamuse eristamine;
- endamisi lugemine: eesmärgipärasus, mõtestatus, valikulisus;
- iseseisev töö tekstiga: küsimuste esitamine, neile vastamine, kirjaliku tööjuhendi järgimine;
- proosa-, luule-, draama-, meedia-, tarbe- ja teabeteksti lugemine;
- kirjandusliikide eristamine;
- teema, tegevuse koha ja aja määratlemine, tegelaste kirjeldamine ja iseloomustamine;
- luuletuse teema määratlemine, meeleolu kirjeldamine;
- juhendi lugemine ja selles sisalduva teabe mõistmine;
- tekstis numbriga väljendatud arvude ning õpitud lühendite lugemine ja seostamine kaastekstiga;
- tabeli lugemine ja mõistmine;
- teemakohase materjali leidmine teatmeteosest, raamatukogust;
- raamatu sisukorras orienteerumine.

Kirjutamine:

- jutustava, kirjeldava, iseloomustava, võrdleva ja arvamusteksti kirjutamine;
- dialoogi, juhendi, kuulutuse, reklaami kirjutamine;
- kirja kirjutamine; ümbriku vormistamine;
- elamuse, fantaasia põhjal kirjutamine;
- teksti põhjal kirjutamine: alguse või lõpu lisamine, laiendatud ja jutustaja isikut või tegevuse aega muutev ümberjutustus;
- teksti eesmärgistamine, kavandamine, eeltöö kirjutamine, viimistlemine, vormistamine;
- käekirja loetavus, töö välimus; oma teksti kontrollimine.

7. KLASS

1. Eesti keele ja kirjanduse eesmärgid.

- Keeleteadmiste omandamisel on peamine keelekasutuse, mitte analüüsi aspekt. Tähtis on, et selgeks saaksid tüüpilised keelenähtused ja mõistetakse keele variatiivsust. Grammatilise süsteemiga rööbiti käsitletakse õigekirja- ja keelehooldeküsimusi.
- Lauseanalüüs on minimaalne, mõisteid selgitatakse lihtsate tüüplausete põhjal. Vormiõpetuses on oluline tähenduskülg, vormide stiiliväärtus ning nende kasutamine. Sõnavaratöös juhitakse tähelepanu sünonüümikale, sõnade stiiliväärtusele, mitmetähenduslikkusele, väljenduse täpsusele.
- Kirjandusõpetus keskendub kunstilise teksti mõistmisele ja tõlgendamisele. Sellega seoses käsitletakse ka kirjandusteooria põhimõisteid. Ilukirjandusteoste lugemine põhineb õpetaja-õpilase valikul. Ilukirjandusteoste valikul peetakse silmas ka paikkonna kultuuriloolist eripära (murre, ajalooline taust vm) ja sealt pärit autoreid.

2. Õppeaine sisu.

2.1. Teemad, alateemad.

2.2. Mõisted.

Õigekeelsus

Kirjakeel ja kõnekeel. Võõrsõna õigekirjutuse põhilised erijooned. Sõnaliigid: käändsõna, pöörsõna, muutumatu sõna, nende kasutamine ja ülesanded lauses. Sõnavorm. Tüvi, liide, tunnus, lõpp. Tüvemuutuste ja astmevahelduse lühiülevaade. Käänete funktsioonid. Soovitatavad *i*-mitmuse vormid. Veaohtlikud rektsioonijuhud. Võrdlemine. Soovitatavad *i*-ülivõrde vormid. Tegusõna käändelised vormid ja nende kasutamine lauses. Määrsõna. Kaassõna. Nende kasutamine lauses. Sõnavara: sünonüümid, homonüümid, antonüümid. Õigekeelsussõnaraamat ja selles sisalduv info.

Tekstiõpetus

Suulise ja kirjaliku keelekasutuse eripära. Diktsioon, kõne valjus ja selgus.

Tarbetekst: e-kiri

Teabetekst: artikkel, arvustus, referaat, ülevaade, kokkuvõte, ideeskeem. Teabeteksti eesmärk ja eripära. Meediatekst: juhtkiri, arvamus, intervjuu, reportaaž; tele- ja raadiotekstid; veebilehekülg. Meediateksti eesmärk ja eripära. Teksti vastavus teemale ja eesmärgile. Teksti kompositsioon: sissejuhatuse, arenduse, lõpetuse; kujundid; teksti sidusus, vormistus, esitus.

Tekstiloomed: lugu, kirjeldus, referaat, kokkuvõte.

Mõisted: ettekanne, intervjuu, kokkuvõte.

Kirjandus

Kirjandusvoolud ja -žanrid. Ilukirjanduse ja teiste kunstiliikide vahelised seosed. Paikkonna kirjanduse ja kultuuriloo tuntumad esindajad. Kirjandusteose adressaat, teema, idee, süžee, karakter, kompositsioon, kõnekujundid, stiil, illustratsioonid. Rahvaluule. Lüürika: vabavärss, sonett, ballaad. Õpilaste omalooming. Mõisted: kirjandusvool, žanr, idee, süžee; karakter; kompositsioon, dialoog, stseen, stiil, algrütm.

Autorid ja iseseisev lugemine
E. Bornhöhe „Tasuja“
Vallik „Kuidas elad, Ann?“
Anne Franki päevik
J. Parijõgi „Teraspoiss“
J.K.Rowling „Harry Potter“

Noorsookirjandus valitakse vastavalt teose kättesaadavusele ja õpilaste oma soovile.

2.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.

Eesti keele ja kirjanduse õpetamine on seotud ajaloo (ajalooliste sündmuste mõju kultuurile, kohanimede ja ajaloosündmuste õigekiri), geograafia (reisikirjad, kohanimede õigekiri), võõrkeelte (otse ja kaudkõne, sõnajärg, võõrsõnad) ja kunstiõpetusega (ülevaade kunstivooludest).

2.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.

Keskkond ja säästev areng

Õpitakse looduslühirika, harjutuste ja loovülesannete kaudu mõisma looduse kaitsmise ja hoidmise vajadust.

Turvalisus

Kirjanduses ja tekstiõpetuses juhitakse kodumaa- ja koduteemaliste loovtööde kaudu tähelepanu noorteprobleemidele, kooli- ja perevägivallale (sari „Teravik“)

Infotehnoloogia ja meediaõpetus

Õpitakse arvutikirja. Iseseisvate uurimistööde ja referaatide jaoks otsitakse materjali Internetist ja meediast.

2.3.2. Pikemaajalised õppeülesanded ja projektid.

Referaatide, arutluste ja projektide koostamine.

3. Eeldatav õpitulemus.

7. klassi lõpetaja:

- kõneleb ja kirjutab õigesti;
- oskab õigesti kasutada käändeid ning pöörd sõna käändelisi ja pöördelisi vorme;
- oskab kõnelemisel ja kirjutamisel sobivaid keelevahendeid vastavalt suhtluseesmärkidele;
- oskab leida õigekeelsussõnaraamatust vajalikku teavet sõnade tähenduse, õigekirjutuse, vormimoodustuse kasutus valdkondade kohta;
- oskab leida kuuldust ja loetust olulist teavet, tuua välja probleeme, teha kokkuvõtet;
- oskab teksti liigendada;
- oskab eristada ilukirjandust ja rahvaluulet;
- teab kirjandusteose kompositsiooni põhielemente;

- oskab interpreteerida ja esitada luuletust;
- tunneb tekstist ära olulisemad kujundid: algriim, võrdluse, isikustamise;
- teab paikkonna kirjanduse ja kultuuriloo tuntumaid esindajaid-

8. KLASS

1. Eesti keele ja kirjanduse eesmärgid.

- Lauseõpetuses on olulisim lausemoodustus, mida vaadeldakse tihedas seoses tekstimoodustusega. Lauseanalüüs on minimaalne, mõisteid selgitatakse lihtsate tüüplause põhjal.
- Lugemiseks ja tunnis käsitlemiseks valitakse teoseid, mis esindavad eri žanre, ajastuid, kirjandusvoole ja on temaatikalt õpilasele huvitavad.
- Tarbe-, teabe-, meediateksti koostamine ja vormistamine.

2. Õppeaine sisu.

2.1. Teemad, alateemad.

2.2. Mõisted.

Õigekeelsus

Kirjakeel ja kõnekeel. Võõrsõna õigekirjutuse põhilised erijooned. Suur ja väike algustäht asutuste, ettevõtete, organisatsioonide nimedes ja nimetustes. Lause tähendusosad ja lauseliikmed. Peamised sõnajärjemallid, nende kasutamine info liigendamiseks. Lihtlause ja lauselühend, nende kasutamine sõnastuse rikastamisel. Lisandi kasutamine. Liitlause: rind- ja põimlause. Otse- ja kaudkõne. Ülevaade kirjavahemärkide tarvitamisest. Mõisted kattuvad teemadega.

Tekstiõpetus

Kõne, lühiettekanne, diskussioon. Tarbetekst: avaldus, elulookirjeldus, e-kiri, ametikiri. Tarbeteksti eesmärk ja eripära. Teabetekst: artikkel, arvustus, referaat, ülevaade, kokkuvõte, ideeskeem. Teabeteksti eesmärk ja eripära. Meediatekst: juhtkiri, arvamus, intervjuu, reportaaž; tele- ja raadiotekstid; veebilehekülg. Meediateksti eesmärk ja eripära. Teksti vastavus teemale ja eesmärgile. Teksti kompositsioon: sissejuhatus, arendus, lõpetus; kujundid; teksti sidusus, vormistus, esitus. Tekstiloomed: lugu, kirjeldus, arutlus; avaldus, elulookirjeldus, referaat, kõne, lühiettekanne, kokkuvõte, uudis. Teksti arvutitöötlus: pealkirjade märkimine, lõikude eraldamine, sõnavahe jätmine pärast kirjavahemärke, kuupäeva õige vormistus, tiitellehe šrifti valik. Mõisted: kõne, ettekanne; avaldus, elulookirjeldus; uudis, juhtkiri, intervjuu, reportaaž; kokkuvõte.

Kirjandus

Ilukirjanduse ja teiste kunstiliikide vahelised seosed. Paikkonna kirjanduse ja kultuuriloo tuntumad esindajad. Lüürika: vabavärss, sonett, ballaad. Dramaatika: tragöödia, komöödia, draama. Filmistsenaarium. Õpilaste omalooming. Mõisted: lüürika, dramaatika, filmistsenaarium, komöödia, tragöödia, süžee, stseen, stiil, epiteet, isikustamine ja metafoor.

Autorid ja iseseisev lugemine

Žanriline lugemine, autorid õpilaste omal valikul, sh on soovitatavad järgmised autorid:

A.Christie (kriminaalromaan)

J. Verne, A. Dumas (seiklusromaan)

M. Metsanurk, E. Vilde (ajalooline romaan)

H. Wells (ulmeromaan)

Ch. Brontë, E Segal (armastusromaan)

2.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.

Eesti keele ja kirjanduse õpetamine on seotud ajaloo (ajalooliste sündmuste mõju kultuurile, kohanimede ja ajaloosündmuste õigekiri), geograafia (reisikirjad, kohanimede õigekiri), võõrkeelte (otse ja kaudkõne, sõnajärg, võõrsõnad) ja kunstiõpetusega (ülevaade kunstivooludest).

2.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.

Keskkond ja säästev areng

Õpitakse looduslüürika, harjutuste ja loovülesannete kaudu mõisma looduse kaitsmise ja hoidmise vajadust.

Turvalisus

Kirjanduses ja tekstiõpetuses juhitakse kodumaa- ja koduteemaliste loovtööde kaudu tähelepanu noorteprobleemidele, kooli- ja perevägivallale (sari „Teravik“)

Infotehnoloogia ja meediaõpetus

Õpitakse arvutikirja. Iseseisvate uurimistööde ja referaatide jaoks otsitakse materjali Internetist ja meediast.

2.3.2. Pikemaajalised õppeülesanded ja projektid.

Referaatide, arutluste ja projektide koostamine.

3. Eeldatav õpitulemus.

8. klassi lõpetaja:

- kõneleb ja kirjutab õigesti;
- oskab kirjavahemärgistada koondlauset; rind- ja põimlauset (v.a keerulised segaliitlauseid); lihtsamat lauselühendit; otse- ja kaudkõnet;
- oskab kõnelemisel ja kirjutamisel valida sobivaid keelevahendeid vastavalt suhtluseesmärkidele;
- oskab leida õigekeelsussõnaraamatust vajalikku teavet sõnade tähenduse, õigekirjutuse, vormimoodustuse, kasutusvaldkonda kohta;
- oskab leida kuuldust ja loetust olulist teavet, tuua välja probleeme, teha kokkuvõtet;
- oskab teksti liigendada;
- teab eri liiki tekstide eripära ja eesmärgi;

- oskab suulises ja kirjalikus suhtlemises arvestada partneri iga, tutvusastet, olukorra ametlikkust;
- teab paikkonna kirjanduse ja kultuuriloo tuntumaid esindajaid, oskab nendest rääkida.

9. KLASS

1. Eesti keele ja kirjanduse eesmärgid.

Õpilane saab ettekujutuse keelest kui suhtlusvahendist ja arenevast süsteemist.

Õpilasel kujundatakse harjumus kasutada keelekäsiraamatuid koolis ja kodus.

Õpilane tutvub olulisemaga eesti keele ajaloost, teadvustab murrete olemasolu.

9. klassis jätkub 7. ja 8. klassis alustatud õppetegevus, keskendudes eesti kirjanduse ajaloo klassikale erinevatel ajastutel.

Kuulamine:

- proosa-, luule-, draama-, meediateksti kuulamine;
- loengu, ettekande, sõnavõtu kuulamine;
- olulise teabe, probleemide leidmine, märkmete, kokkuvõtte tegemine;
- kuuldu üle arutlemine, esituse hindamine, oma hinnangu põhjendamine.

Kõnelemine:

- suulise eneseväljenduse sõnavara ja stiili eripära arvestamine, partneri ea ja olukorra ametlikkuse arvestamine;
- kõnesituatsioonis ja diskussioonis osalemine;
- oma arvamuse esitamine ja põhjendamine;
- kõne ja ettekande abi- ja näitvahendite kasutamine;
- küsimuste esitamine, ümbersõnastamine, vastamine;
- tarbe- ja teabetekstis sisalduva info suuline edastamine
- kunstiteose meeolust ja kujunditest kõnelemine;
- teksti analüüsimine ja tõlgendamine;
- kõne, ettekande, luuletuse, proosa- või draamakatkendi esitamine.

Lugemine:

- proosa-, luule-, draama-, meedia-, tarbe- ja teabeteksti lugemine ja analüüs;
- tekstist peamõtte, probleemide leidmine, tegelaste iseloomustamine, kirjeldamine, võrdlemine, aja ja koha määratlemine, miljöo kirjeldamine, hinnangute andmine; märkmete ja kokkuvõtte tegemine;
- fakti ja arvamuse eristamine.

Kirjutamine:

- kirjaliku eneseväljenduse sõnavara ja stiili eripära arvestamine, partneri ea ja olukorra ametlikkuse arvestamine;
- tarbe-, teabe-, meediateksti koostamine ja vormistamine;

- jutustava, kirjeldava, arutleva, hinnangulise teksti, referaadi, projekti koostamine: teemakohase info - kogumine, süstematiseerimine, teksti liigendamine, sidususe arvestamine, sõnastuse ja õigekeelsuse kontrollimine, viimistlemine, refereerimine, tsiteerimine, allikate viitamine ja allikaloetelu koostamine.

2. Õppeaine sisu.

2.1. Teemad, alateemad.

2.2. Mõisted.

Õigekeelsus

Kirjakeel ja kõnekeel. Murre; kodumurre. Ülevaade keele muutumisest ja arendamisest. Olulisemad õigehääldusjuhised. Võõrsõna õigekirjutuse põhilised erijooned. Suur ja väike algustäht asutuste, ettevõtete, organisatsioonide nimedes ja nimetustes. Sõna kokku- ja lahkukirjutamine olenevalt tähendus- ja vormipõhimõttest. Lühendid ja lühendamine. Võrdlemine. Soovitavad *i*-ülivõrde vormid. Tegusõna käändelised vormid ja nende kasutamine lauses. Sõnamoodustus, selle kasutamine sõnastuse rikastamiseks. Sõnavara: sünonüümid, homonüümid, antonüümid, paronüümid; termin ja mõiste. Olulisemad keelekäsiraamatud. Õigekeelsussõnaraamat ja selles sisalduv info. Mõisted kattuvad teemadega.

Tekstiõpetus

Suulise teksti ülesehitus. Diktsioon, kõne valjus ja selgus. Kõne, lühiettekanne, diskussioon. Tarbetekst: avaldus, elulookirjeldus, e-kiri, ametikiri. Tarbeteksti eesmärk ja eripära. Teabetekst: artikkel, arvustus, referaat, ülevaade, kokkuvõte, ideeskeem. Teabeteksti eesmärk ja eripära. Meediatekst: juhtkiri, arvamus, intervjuu, reportaaž; tele- ja raadiotekstid; veebilehekülg. Meediateksti eesmärk ja eripära. Teksti vastavus teemale ja eesmärgile. Teksti kompositsioon: sissejuhatus, arendus, lõpetus; kujundid; teksti sidusus, vormistus, esitus. Tekstiloomed: lugu, kirjeldus, arutlus; avaldus, elulookirjeldus, referaat, kõne, lühiettekanne, kokkuvõte, uudis. Teksti arvutitöötlus: pealkirjade märkimine, lõikude eraldamine, sõnavahe jätmine pärast kirjavahemärke, kuupäeva õige vormistus, tiitellehe šrifti valik. Mõisted: kõne, ettekanne; avaldus, elulookirjeldus; uudis, juhtkiri, intervjuu, reportaaž; kokkuvõte.

Kirjandus

Kirjandusvoolud ja -žanrid. Romantism ja realism, nende tunnused ja tuntumad esindajad. Ilukirjanduse ja teiste kunstiliikide vahelised seosed. Paikkonna kirjanduse ja kultuuriloo tuntumad esindajad. Eepika: müüt, legend, eepos; romaan, novell, miniatuur; reisikiri; memuaar; ulmekirjandus. Lüürika: vabavärss, sonett, ballaad. Dramaatika: tragöödia, komöödia, draama. Õpilaste omalooming. Mõisted: kirjandusvool, romantism, realism; eepika, lüürika, dramaatika; žanr, eepos, romaan; komöödia, tragöödia, draama, stsenaarium; teema, idee, süžee; karakter; kompositsioon, dialoog, stseen, stiil; algriim, epiteet, isikustamine, metafoor.

Autorid ja iseseisev lugemine

Põhikooli lõpuks on õpilane lugenud tervikuna vähemalt 12 ilukirjandusteost.

9. klassis on soovitatavad järgmised teosed:

F. R. Faehlmann „Müütilised muistendid“
Fr. R. Kreutzwaldi „Kalevipoja“ ümberjutustus(E. Raud)
L. Koidula „Säärane mulk“
A. Kitzberg „Libahunt“
E. Vilde „Pisuhänd“
A. H. Tammsaare „Kõrboja peremees“
A. Gailit „Toomas Nipernaadi“ või „Ekke Moor“ või „Karge meri“

Lisaks valikuliselt:

Fr. Tuglas „Novellid“
A. Kivikas „Nimed marmortahvilil“
M. Unt „Hüvasti, kollane kass“
või mõni muu teos uuemast eesti proosast.

2.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.

Eesti keele ja kirjanduse õpetamine on seotud ajaloo (ajalooliste sündmuste mõju kultuurile, kohanimedele ja ajaloosündmuste õigekiri), geograafia (reisikirjad, kohanimedele õigekiri), võõrkeelte (otse ja kaudkõne, sõnajärg, võõrsõnad) ja kunstiõpetusega (ülevaade kunstivooludest).

2.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.

Keskkond ja säästev areng

Õpitakse looduslüürika, harjutuste ja loovülesannete kaudu mõisma looduse kaitsmise ja hoidmise vajadust.

Turvalisus

Kirjanduses ja tekstiõpetuses juhitakse kodumaa- ja koduteemaliste loovtööde kaudu tähelepanu noorteprobleemidele, kooli- ja perevägivallale (sari„Teravik“)

Infotehnoloogia ja meediaõpetus

Õpitakse arvutikirja. Iseseisvate uurimistööde ja referaatide jaoks otsitakse materjali Internetist ja meediast.

2.3.2. Pikemaajalised õppeülesanded ja projektid.

Referaatide, arutluste ja projektide koostamine.

3. Eeldatav õpitulemus.

Põhikooli lõpetaja:

- oskab rakendada häälikuõigekirja reegleid, õigesti kasutada suurt ja väikest algustähte, sõnu kokku ja lahku kirjutada;
- oskab õigesti kasutada käändeid ning pöörsõna käandelisi ja pöördelisi vorme;
- oskab kirjavahemärgistada koondlauset; rind- ja põimlauset (v.a keerulised segaliitlauseid); lihtsamat lauselühendit; otse- ja kaudkõnet;

- oskab levinumaid eestikeelseid lühendeid tekstis lugeda ja kirjas kasutada;
- tunneb üldjoontes eesti keele grammatilist ehitust;
- oskab kõnelemisel ja kirjutamisel valida sobivaid keelevahendeid vastavalt suhtluseesmärkidele;
- oskab leida õigekeelsussõnaraamatust vajalikku teavet sõnade tähenduse, õigekirjutuse, vormimoodustuse, kasutusvaldkonda kohta;
- oskab leida kuuldust ja loetust olulist teavet, tuua välja probleeme, teha kokkuvõtet;
- oskab teksti liigendada;
- teab eri liiki tekstide eripära ja eesmärgi;
- oskab eristada põhilisi ajakirjandusžanre: uudis, juhtkiri, arvamus, kuulutus, reklaam;
- oskab eristada fakti ja arvamust;
- oskab kirjutada lugu, kirjeldust, lihtsamat arutlust; uudist; avaldust, elulookirjeldust, referaati;
- oskab koostada kõnet või lühiettekannet ning seda esitada;
- oskab suulises ja kirjalikus suhtlemises arvestada partneri iga, tutvusastet, olukorra ametlikkust;
- teab kirjanduse põhimõisteid: eepika, lüürika, draamatika; eepos, jutustus, romaan, luuletus, näidend; komöödia, tragöödia, draama; teema, karakter, dialoog; kompositsioon, stiil;
- teab rahvaluule liike, oskab eristada rahvaluulet ilukirjandusest;
- teab romantismi ja realismi mõistet, nende tunnuseid ning tuntumaid esindajaid;
- teab tuntumaid eesti ja väliskirjanikke, on lugenud vähemalt 12 ilukirjandusteost;
- oskab lühidalt tutvustada 2–3 pikemat proosa- või draamateost, määratleda teemat, iseloomustada nende tegelasi, teose üle arutleda;
- oskab interpreteerida ja esitada luuletust;
- tunneb tekstist ära olulisemad kujundid: algriimi, võrdluse, isikustamise, metafoori, korduse;
- teab paikkonna kirjanduse ja kultuuriloo tuntumaid esindajaid, oskab nendest rääkida.